

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА

На правах рукопису

Кафедра технологічної
і професійної освіти

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ТЕХНОЛОГІЙ
ОЗДОБЛЕННЯ ВИРОБІВ В СТИЛІ ЕТНОДИЗАЙНУ

Спеціальність: 014 Середня освіта

Предметна спеціальність: 014.10 Середня освіта (Технології)

Виконав:

Овсієнко Я.О.,
магістрант 62бМ - Т групи,
факультету технологічної і
професійної освіти

Науковий керівник:

канд. пед. наук, доцент.
Маринченко І.В.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ТЕХНОЛОГІЙ ОЗДОБЛЕННЯ ВИРОБІВ В СТИЛІ ЕТНОДИЗАЙНУ	
1.1. Доцільність застосування проєктно-технологічної діяльності на уроках технологій у старшій школі	6
1.2. Аналіз шляхів застосування методу проєктів у процесі трудової підготовки учнів	16
1.3. Особливості організації проєктно-технологічної діяльності старшокласників	22
1.4. Використання етнодизайну в процесі трудової підготовки молоді	27
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ТЕХНОЛОГІЙ ОЗДОБЛЕННЯ ВИРОБІВ В СТИЛІ ЕТНОДИЗАЙНУ	
2.1. Календарно-тематичне планування уроків до навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва»	34
2.2. Розроблення проєкту на виготовлення іграшкового коника	39
2.3. Експериментальна перевірка ефективності розробленої методики	58
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
ДОДАТКИ	74

ВСТУП

Підтримка високого рівня шкільної освіти є ключовою умовою для динамічного розвитку суспільства. Сучасна загальноосвітня школа повинна оперативнo і точно реагувати на соціально-економічні зміни. Важливим аспектом розвитку освіти є підготовка учнів до майбутнього життя і професійної діяльності через впровадження технологічної освіти у старших класах.

Закон України «Про освіту» визначає, що метою освіти є всебічний розвиток особистості як найвищої цінності суспільства, розкриття талантів, інтелектуальних, творчих та фізичних здібностей, формування компетентностей для успішної самореалізації, а також виховання відповідальних громадян, що сприяють збагаченню інтелектуального, економічного, творчого і культурного потенціалу українського народу.

Сучасне українське суспільство відзначається зростанням національної свідомості, підвищенням інтересу до історії та культури країни. Відновлення і збереження народного мистецтва є способом осмислення власного коріння, духовних традицій і відродження культурної спадщини українців.

Ця тенденція відображена в оновлених навчальних програмах, які спрямовані на розвиток ключових та предметних компетентностей учнів, наближаючи трудове навчання до їхніх життєвих потреб, інтересів та природних здібностей.

У процесі формування ключових компетентностей беруть участь усі навчальні предмети, об'єднуючи навчальний процес навколо цих компетентностей. Кожен предмет, маючи свій компетентнісний потенціал, робить внесок у створення навчального середовища української школи.

Трудове навчання, окрім цього, виконує внутрішньопредметні завдання, зокрема, формує проєктно-технологічну компетентність. Це здатність учня застосовувати знання, вміння та навички в процесі проєктно-технологічної діяльності, створюючи виріб або послугу від ідеї до готового результату за обраною технологією.

Дослідженнями з удосконалення проектного підходу займалися такі науковці, як О. Білоблоский, В. Дідух, Р. Захарченко, Ю. Кирильчук, Г. Левченко, В. Сидоренко, В. Курок, Г. Терещук, Д. Тхоржевський та інші.

У програмі трудового навчання, що діє з 2017-2018 навчального року, значно оновлено та доповнено перелік рекомендованих проєктів і технологій для їх виконання. Відтак, актуальним стає питання розробки змісту проєктної діяльності учнів, кінцевим результатом якої є виготовлення цих об'єктів праці. Також вчителям надано можливість самостійно обирати об'єкти проєктування в межах рекомендованих технологій.

Особливу увагу слід приділяти особливостям українського національного дизайну та інтер'єру, для яких характерне використання природних матеріалів, таких як кераміка, дерево та метал.

Основним методом організації навчальної діяльності учнів є проєктний метод, що передбачає словесне формулювання ідей, розробку варіативних графічних зображень, а також предметно-пластичне втілення проєктів у вигляді пошукових макетів.

Через проєктну діяльність учні повинні отримати розуміння особливостей творчої діяльності художників-конструкторів (дизайнерів), інженерів-конструкторів і технологів сучасного виробництва.

Етнодизайн – це процес, який методологічно обґрунтовує передачу досвіду формотворення та декорування виробів із врахуванням інновацій та регіональних традицій.

Важливе місце повинно відводитися художньому конструюванню, основам колористики, виготовленню виробів для інтер'єру, їхньому декоруванню та оздобленню.

Згідно з цими об'єктами праці, вчитель ознайомлює учнів з різними професіями, рекомендує форми урочної, позаурочної та позашкільної діяльності, допомагає визначати індивідуальні здібності, природні таланти та схильності до трудової діяльності.

Вищезазначене і зумовило вибір теми дослідження **«Методика навчання старшокласників технологій оздоблення виробів в стилі етнодизайну»**.

Мета роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні методики навчання старшокласників технологій оздоблення виробів в стилі етнодизайну.

Для досягнення мети у ході написання магістерської роботи поставлені наступні **завдання**:

1. Охарактеризувати проєктно-технологічну діяльність старшокласників;
2. Визначити особливості навчання старшокласників технологій оздоблення виробів в стилі етнодизайну
3. Виконати планування проєктно-технологічної діяльності старшокласників з виготовлення іграшкового коника;
4. Розробити творчий проєкт на виготовлення іграшкового коника.
5. Дослідити ефективність методики формуючого впливу.

Об'єктом дослідження є освітній процес з технологій у старшій школі.

Предметом дослідження є методика організації навчання старшокласників технологій оздоблення виробів в стилі етнодизайну.

Методи дослідження: *теоретичні*: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, систематизація теоретичних матеріалів та дослідних даних літературних джерел з метою з'ясування стану проблеми навчання старшокласників технологій оздоблення виробів в стилі етнодизайну, вивчення основних понять дослідження; *емпіричні*: спостереження, перегляд учнівських робіт.

Практичне значення дослідження, використано безпосередньо в освітньому процесі, закладу загально середньої освіти під час навчання старшокласників технологій оздоблення виробів в стилі етнодизайну.

Структура роботи. Магістерська робота містить вступ, основну частину з двох розділів, загальні висновки, перелік використаних джерел та додатки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ТЕХНОЛОГІЙ ОЗДОБЛЕННЯ ВИРОБІВ В СТИЛІ ЕТНОДИЗАЙНУ

1.1. Доцільність застосування проєктно-технологічної діяльності на уроках технологій у старшій школі

Головним напрямом діяльності сучасної школи є впровадження педагогічних технологій, що ґрунтуються на глибокому й всебічному вивченні особистості дитини. Сучасні технології навчання орієнтовані на розвиток учня, створюючи умови для його самореалізації та саморозвитку. Прагнення постійно вдосконалювати навчальний процес відповідно до вимог сучасного суспільства створює потребу у впровадженні нових методів.

Це сприяло збагаченню педагогічної теорії і практики такими технологіями, як особистісно-орієнтоване навчання, групова діяльність, розвиток творчої особистості тощо. До цих методів також належить і метод творчих проєктів.

Метод творчих проєктів передбачає наявність проблеми та її вирішення шляхом досліджень. Результати роботи повинні мати практичне, теоретичне або пізнавальне значення, а основним елементом є самостійність учня.

Проєктно-технологічний підхід у галузі «Технології», на основі якого створені чинні програми, можна впевнено вважати найбільш ефективним для реалізації особистісно-орієнтованого підходу [24].

Ідея методу проєктів у навчальній діяльності була детально проаналізована такими дослідниками, як О. Коберник та В. Сидоренко, які висвітлили суть і значення проєктної діяльності у навчально-виховному процесі школярів. Вони підкреслили важливість розвитку в учнів творчого мислення, самостійності та вміння застосовувати знання на практиці через реалізацію проєктів.

О.В. Зосименко в своїх роботах більш глибоко розглядає організацію та специфіку проєктної діяльності, стверджуючи, що проєкти, які

застосовуються в навчальному процесі, можна вважати інноваційною формою організації освітнього середовища. Її концепція полягає в тому, що кожен учень, за підтримки та керівництва вчителя, індивідуально працює над вирішенням значущої проблеми, починаючи з розробки ідеї та закінчуючи її практичною реалізацією. Цей підхід не тільки сприяє глибшому розумінню матеріалу, але й формує в учнів навички планування, дослідження та аналізу, які є ключовими для їхнього майбутнього професійного розвитку.

Проектна діяльність як інноваційний підхід до організації освітнього процесу також дає можливість враховувати індивідуальні інтереси та здібності учнів. Це дозволяє максимально розкрити їх потенціал, стимулюючи не лише академічний успіх, а й розвиток навичок саморегуляції, відповідальності та командної роботи. Таким чином, метод проектів стає важливим інструментом у підготовці учнів до сучасних викликів, забезпечуючи практичне застосування знань та розвиток їхньої самостійності [21; 25].

Л. Кільдерова у своєму дослідженні приділяє особливу увагу методичним основам розвитку творчих здібностей старшокласників через проектно-технологічну діяльність. Вона визначає цей вид діяльності як унікальну інтелектуально-практичну форму роботи, яка не лише активізує пізнавальний інтерес учнів, але й стимулює їх до практичного застосування набутих знань.

Згідно з дослідженням, проектно-технологічна діяльність розкриває потенціал учнів, сприяючи розвитку креативного мислення та навичок вирішення реальних завдань. Кільдерова підкреслює, що цей процес особливо ефективний у формуванні здатності учнів до самостійного мислення та творчого підходу до вирішення проблем. Проекти, над якими працюють старшокласники, мають не лише навчальну, але й творчу цінність, оскільки учні створюють продукти, які можуть мати як суб'єктивну (відповідно до їх особистих ідей і бачення), так і об'єктивну новизну (внесок у суспільно значущі рішення або продукти).

Крім того, Кільдерова вважає, що проєктно-технологічна діяльність надає учням можливість інтегрувати знання з різних навчальних дисциплін, поєднуючи теоретичні та практичні аспекти. Це дозволяє формувати в них не лише професійні компетенції, а й розвивати навички планування, організації праці, аналітичне мислення та роботу в команді. Таким чином, розвиток творчих здібностей в умовах проєктної діяльності забезпечує учнів цінними навичками, необхідними для їх подальшої професійної та особистісної самореалізації в умовах сучасного світу [17].

В. Симоненко стверджує, що основним і найважливішим результатом цілеспрямованої проєктної діяльності є трансформація самої особистості учня. Процес виконання проєктів не лише орієнтований на досягнення певного продукту чи рішення, але також відіграє ключову роль у розвитку індивідуальних творчих здібностей. За думкою дослідника, участь у проєктній діяльності сприяє формуванню у школярів навичок самостійного мислення, підвищенню рівня відповідальності та здатності вирішувати проблеми нестандартними шляхами.

Проєктна діяльність стимулює школярів використовувати свої знання та вміння в нових умовах, що, своєю чергою, розвиває їхню здатність до інновацій і креативності. Симоненко підкреслює, що зміни, які відбуваються у суб'єкті, охоплюють не лише інтелектуальну сферу, а й впливають на емоційно-вольову та соціальну складові. У процесі роботи над проєктами учні вчаться працювати в команді, проявляти ініціативу, ставити й досягати цілей, що підвищує їхню самооцінку та впевненість у власних силах.

Таким чином, за Симоненком, головною метою проєктної діяльності є не лише створення продуктів чи вирішення завдань, а й глибокий особистісний розвиток учня, що робить проєктний метод особливо ефективним інструментом у вихованні всебічно розвиненої творчої особистості [49].

В основі навчання проєктної діяльності лежить метод проєктів, який є ключовим елементом програми «Технології». Цей метод забезпечує якісне

засвоєння учнями навчального матеріалу в рамках тем і розділів програми, дозволяє перевірити рівень знань та сприяє їхньому творчому розвитку. Метод ґрунтується на засадах гуманістичної педагогіки, що сприяє розвитку та прогнозуванню здібностей школярів. Він допомагає учням наблизитися до вирішення життєвих проблем, вчить їх приймати відповідальні рішення, розвиває інтелектуальні та творчі здібності, а також сприяє професійному самовизначенню [21].

На основі актуальності дослідження та виявлених суперечностей у застосуванні проєктної діяльності на уроках, було сформульовано дослідницьку проблему, яка полягає в пошуку, визначенні та обґрунтуванні доцільності цього методу в навчанні старшокласників. У науковій і методичній літературі не завжди чітко розрізняються терміни «проєктна технологія» та «метод проєктів», їх часто використовують як синоніми.

Проте, «метод проєктів» більшою мірою відображає історичний аспект розвитку навчальної технології, ніж сучасний стан проєктної діяльності учнів. З огляду на позицію дослідників, що вивчають цей напрям, вважаємо, що на сучасному етапі шкільної практики метод проєктів, як система організаційних форм і методів, є педагогічною технологією [21].

Л. Оршанський та О. Коберник вважають, що серед педагогічних технологій, застосовуваних у трудовій підготовці, ключову роль відіграє проєктно-технологічна діяльність. Основою проєктного методу є ідея, що відображає сутність поняття "проєкт". За словами Л. Оршанського, проєкт має практичну спрямованість на досягнення результату, який можна отримати під час вирішення конкретного практичного чи теоретичного завдання та згодом використати в практичній діяльності. Відповідно, автор визначає проєктну діяльність як форму навчально-пізнавальної роботи, яка спрямована на свідоме досягнення поставленої мети у створенні творчого проєкту, забезпечує взаємозв'язок і послідовність різних аспектів навчального процесу та є засобом розвитку особистості учня. Крім того, проєктна діяльність є інтегративним видом роботи, який поєднує елементи

інших форм діяльності: навчальної, пізнавальної, ігрової тощо [24; 49].

О. Мельник виділяє кілька основних якостей особистості, які формуються під час проєктної діяльності. Серед них можна назвати техніко-конструкторський світогляд і технічне мислення, що дозволяють учням сприймати світ через призму технологій і конструктивних рішень. Також важливими є свідоме та відповідальне ставлення до навчання і праці, що сприяє формуванню дисципліни та професійних навичок.

Крім того, проєктна діяльність стимулює прагнення до самоосвіти, що є важливим аспектом особистісного розвитку в умовах постійних змін у світі. Учні розвивають фантазію та уяву, що дозволяє їм знаходити нестандартні рішення та генерувати нові ідеї. Формується також естетичне сприйняття світу та відчуття краси, що є невід'ємною частиною творчої особистості.

Додатково, проєктна діяльність сприяє розвитку самостійності та працьовитості учнів, адже виконання проєктних завдань вимагає від них активної участі та залучення власних зусиль. Естетичний та художній смак розвивається через взаємодію з різними матеріалами та формами, а культура праці формує важливі професійні навички.

Загалом, виконання проєктного завдання сприяє особистісно-орієнтованому навчанню, оскільки враховує інтереси і потреби учнів, що робить процес навчання більш ефективним і цікавим. Це підходить до створення умов, у яких учні можуть реалізувати свої потенціали, відчувати мотивацію та зацікавленість у навчанні, що в свою чергу позитивно впливає на їхній подальший розвиток [43].

Зміст проєктної діяльності охоплює виконання підготовчих етапів, практичне виготовлення виробу, а також оцінювання і захист проєктного об'єкта. Психологічна структура проєктної діяльності відображає взаємозв'язок між зовнішніми і внутрішніми умовами, базуючись на освоєнні методів перетворення і виконання зовнішніх дій.

У ході дослідження ми встановили, що інтеграція проєктної діяльності в навчальний процес старших класів суттєво сприяє розвитку творчих

здібностей учнів. Виконання творчих проєктів також сприяє формуванню таких якостей, як старанність, охайність і сумлінне ставлення до праці, а також розвиває знання, вміння та навички, що в цілому сприяє формуванню професійних компетентностей учнів.

Проєктно-технологічна діяльність охоплює всі аспекти сучасної діяльності людини – від виникнення творчої ідеї до реалізації готового виробу, і націлена на досягнення основної мети освіти: забезпечення соціального, інтелектуального та фізичного розвитку учнів. На відміну від інших систем трудового навчання, проєктно-технологічна діяльність включає такі підструктурні елементи, як конструювання, моделювання, а також економічні та маркетингові розрахунки.

До основних переваг проєктно-технологічного методу навчання, порівняно з іншими, можна віднести те, що учні активніше залучаються до самостійної, практичної, планової та систематичної роботи. Ця діяльність сприяє розвитку прагнення до пошуку нових шляхів створення або вдосконалення існуючих виробів (матеріальних об'єктів) і формує уявлення про їхнє майбутнє використання. Водночас розвиваються моральні та трудові якості учнів, а також мотиви вибору професії.

Важливо звертати увагу на інтерес учнів до цього процесу: зменшення зацікавленості може свідчити про наявні недоліки в навчальному процесі. Педагоги повинні стежити за тим, щоб учні доводили свої творчі ідеї до логічного завершення, особливо на стадії технологічної реалізації.

Для реалізації проєктно-технологічної діяльності учнів на уроках технологій існує ряд наукових праць, таких як «Методика організації проєктно-технологічної діяльності учнів на уроках обслуговуючої праці» (за редакцією О. Коберника) та «Методика навчання учнів 5-9 класів проєктування в процесі вивчення технології обробки деревини і металу» (під загальною редакцією О. Коберника та В. Сидоренка).

У монографії «Проєктно-технологічна діяльність учнів на уроках трудового навчання: теорія і методика» (під редакцією О. Коберника)

наведено характеристику основних етапів проєктно-технологічної діяльності учнів на уроках трудового навчання, яка може слугувати основою для впровадження проєктно-технологічної діяльності під час вивчення освітньої галузі «Технології» [25].

Метод проєктів, також відомий як «метод проблем», вважається, що виник у другій половині XIX століття в сільськогосподарських школах США. Цей метод ґрунтується на концепції прагматичної педагогіки Джона Дьюї, який пропонував ідею «навчання через практику» або «навчання за допомогою роботи». Дьюї критично ставився до традиційних освітніх систем, які він вважав надто абстрактними і віддаленими від реального життя учнів.

У своїй теорії навчання він виступав за заміну традиційного навчального плану на активну ігрову та трудову діяльність, що дозволяє учням набути знання і навички шляхом практичного застосування. Дьюї вважав, що саме така форма навчання сприяє розвитку критичного мислення, креативності та здатності до вирішення реальних проблем, адже учні вчаться не лише з книжок, а й з власного досвіду.

Завдяки цій новій парадигмі навчання, учні отримали можливість активно залучатися до процесу, висловлювати свої думки, ставити запитання та шукати відповіді через виконання проєктів, які мали реальне значення. Це, у свою чергу, стало основою для подальшого розвитку методу проєктів у різних освітніх системах, що продовжують адаптувати цю концепцію для потреб сучасних учнів [14].

У контексті технологічної освіти термін «проєкт» може викликати певну незвичність, оскільки для вчителів технологій, як і для представників багатьох інших спеціальностей, він зазвичай асоціюється з поняттям технічного проєкту, який застосовується в таких сферах, як машинобудування, будівництво, архітектура тощо. Якщо врахувати словникове значення слова «проєкт» (з латинської – «план, задум, що спрямований уперед»), то в рамках трудового навчання його слід трактувати

як самостійну творчу діяльність учня, що здійснюється від початкової ідеї до її реалізації під контролем і з постійною консультацією з боку вчителя [25].

Першим кроком у проектній діяльності учнів має бути створення списку тем проектів, який учитель формує з урахуванням інтересів учнів, їх вікових та індивідуальних характеристик, а також відповідності завдань навчальної програми. Якщо з пропонованих тем учитель не може зацікавити школярів, учні можуть самостійно обрати теми для своїх проектів.

Успіх і ефективність проектування залежать від правильної та послідовної роботи як учителя, так і учнів, де важливо дотримуватись логічної послідовності етапів виконання проектів.

Існує кілька підходів до визначення основних етапів проектно-технологічного навчання. Наприклад, Н. Матяш пропонує виконувати проектне завдання в три етапи: організаційно-підготовчий, технологічний та підсумковий. Н. Шиян пропонує п'ятиетапний підхід, що включає пошуковий, аналітичний, практичний, презентаційний та контрольний етапи. О. Коберник, С. Ящук та інші науковці розглядають проектно-технологічну діяльність як чотири етапи: організаційно-підготовчий, конструкторський, технологічний та завершальний [24; 43].

Відповідно до визначеної мети організації проектно-технологічної діяльності вчителя та учня, ми вважаємо, що проектне навчання слід проводити за наступними етапами [61]:

I етап – стимулюючий. На цьому етапі важливо організувати науково-методичну підготовку до впровадження проектно-технологічної діяльності, що передбачає розробку початкового алгоритму для проектної діяльності в рамках спеціальних курсів і факультативів з певних навчальних дисциплін.

II етап – оперативний. На даному етапі потрібно розпочати безпосереднє впровадження науково-методичних розробок учителів у навчальний процес. Тут можуть бути запропоновані такі заходи: ознайомлення та обговорення проектно-технологічної діяльності з учнями, уточнення можливих тем проектів, а також проведення попереднього

анкетування учнів щодо доцільності використання даної інновації.

III етап – продуктивно-творчий. На цьому етапі відбувається практична реалізація інноваційних проєктів у навчальному процесі. Результати реалізації повинні відобразитися у виступах учнів та вчителя на конференціях, науково-методичних семінарах, зборах, засіданнях, а також у публікаціях.

IV етап – узагальнюючий. На цьому етапі доцільно зібрати якомога більше інформації про результати проєктно-технологічної діяльності від учнів та інших вчителів школи. Крім того, необхідно розробити систему оцінювання цієї інновації та провести аналіз позитивних і негативних моментів.

V етап – презентація. На даному етапі можна організувати ряд презентацій учнівських та вчительських проєктів під час загальношкільних зборів, а також опублікувати основні результати виконаних проєктів.

На різних етапах проєктно-технологічної діяльності застосовуються різні методи навчання, зокрема [61]:

- на організаційно-підготовчому етапі: використовуються вербальні методи (розповіді, пояснення), інформаційна підтримка, метод фантазування, пошуку та демонстрації зразків раніше виконаних проєктів, аналогії, мозкова атака, метод ідеальних та фокальних об'єктів тощо;

- на технологічному етапі: акцент робиться на методах вправ, які допомагають відпрацьовувати дії та прийоми виконання окремих операцій, а також на методі інформаційної підтримки, що включає демонстрацію автоматизованих схем, креслень, технологічних операцій та прогресивних технологій;

- на заключному етапі: застосовуються методи інформаційної підтримки, демонстрації, а також проведення конкурсів творчих проєктів.

Проєктно-технологічна діяльність передбачає використання методу проєктів, інтеграцію знань, індивідуальний підхід у навчанні, а також умінь і навичок, що здобуваються під час роботи над проєктом. Це дає змогу

максимально реалізувати політехнічний принцип навчання, ширше використовувати знання з основ наук і сприяти розкриттю творчих можливостей учнів.

Аналіз літератури свідчить, що навчальний творчий проєкт включає самостійно розроблений і виготовлений виріб, що проходить етапи від ідеї до реалізації в спільній діяльності учня та вчителя.

Виконуючи творчі проєкти, учні, по-перше, здобувають знання самостійно (під наглядом учителя) та застосовують їх, формуючи вміння та навички не лише з трудового навчання, а й з інших навчальних предметів; по-друге, вони використовують власний досвід. Результатів можна досягти за допомогою пояснювально-ілюстративних, репродуктивних, проблемних та інших методів навчання. Однак метод проєктів, який є системою навчання, де учні набувають знань у процесі планування та виконання поступово ускладнених завдань, створює умови для особистісно-орієнтованого підходу в навчанні. Це сприяє формуванню в учнів таких цінних якостей, як самостійність, відповідальність, критичність, вимогливість до себе та інших, а також наполегливість у досягненні поставлених цілей і вміння працювати як індивідуально, так і в колективі.

Отже, проєктно-технологічна діяльність є невід'ємною складовою нового змісту освітньої технологічної галузі. Ми розглядаємо її як обґрунтовану та сплановану діяльність, що передбачає розробку конструкції, технології виготовлення та реалізацію об'єкта проєктування. Метою цієї діяльності є формування у учнів системи творчо-інтелектуальних і предметно-перетворювальних знань та вмінь. Її організація на уроках технологій у загальноосвітніх навчальних закладах сприяє формуванню життєво важливих основ технологічних знань і вмінь, залучає учнів до різних видів практичної діяльності з урахуванням економічних, екологічних і підприємницьких аспектів, а також соціального досвіду. Ця діяльність покликана забезпечити оволодіння творчо-інтелектуальними та предметно-перетворювальними знаннями і вміннями, виховувати морально-трудова

якості, сприяти розвитку творчого потенціалу учнів, формувати технологічну культуру, професіоналізм і активну життєву позицію. Це також допоможе їм зробити внесок у становлення підростаючого покоління і, відповідно, в соціально-економічний розвиток сучасного технологічного суспільства.

1.2. Аналіз шляхів застосування методу проєктів у процесі трудової підготовки учнів

Головним напрямом впровадження нового змісту трудового навчання, як зазначено в Державному стандарті освітньої технологічної галузі, є проєктно-технологічна діяльність, яка об'єднує всі аспекти сучасної людської діяльності – від виникнення творчої ідеї до реалізації готового продукту. Проєктно-технологічний підхід дозволяє впроваджувати варіативність у змісті трудової підготовки, уникнувши жорсткої регламентації змісту навчальної діяльності учнів. Сучасний зміст трудового навчання розроблено на основі проєктно-технологічної системи, що забезпечує гнучку організацію навчального процесу, в якій пріоритет надається активним методам навчання та сучасним педагогічним технологіям. Це, у свою чергу, вимагає розробки відповідної методики та перегляду важливих аспектів проведення уроків трудового навчання.

Згідно зі змістом програми, учнів слід залучати до проєктно-технологічної діяльності, яка передбачає виготовлення спочатку навчальних, а згодом і творчих проєктів. Навчання проєктуванню має відбуватися поступово, оскільки цей процес може бути досить складним для сприйняття учнями. На перших етапах залучення школярів до проєктної діяльності вчитель заздалегідь готує об'єкти праці. Водночас важливо навчити учнів самостійно обирати об'єкт, над яким вони працюватимуть. У процесі обговорення з однокласниками та вчителем учні вчаться адекватно оцінювати свої можливості та підбирати об'єкт проєктування, який відповідає їхнім інтересам і здібностям. У цьому контексті важливо не лише те, наскільки самостійно учень обирає об'єкт, а й сам процес вільного вибору та

обґрунтування форми майбутнього виробу, його дизайну чи конструкційного рішення, що може здійснюватися за допомогою інтерактивного обговорення.

Учителю слід замінити репродуктивну діяльність учнів на активну та інтерактивну. Це підкреслює нагальну потребу оволодіння педагогічними технологіями, зокрема проєктною технологією навчання та інтерактивними методами.

Проблеми формування знань і вмінь у різних дидактичних системах трудового навчання були предметом досліджень О. Абдуліна, Ю. Гільбуха, О. Гедвіло, Т. Кудрявцева, Д. Тхоржевського та інших. Значний внесок у розвиток проєктно-технологічних знань і вмінь на уроках трудового навчання зробили О. Коберник, Н. Матяш, В. Сидоренко, В. Симоненко, С. Ящук та інші дослідники.

Науковці (В. Бербец, О. Коберник, С. Ящук) виділяють чотири етапи проєктно-технологічної діяльності: організаційно-підготовчий, конструкторський, технологічний та заключний.

На організаційно-підготовчому етапі учні стикаються з необхідністю усвідомлення потреб у різних сферах діяльності. Вони повинні зрозуміти, навіщо їм потрібно реалізувати проєкт, яке його значення для їхнього життя та суспільства, а також визначити основне завдання майбутньої роботи. Перед ними стоїть мета отримати корисний продукт, який може бути як суспільного, так і особистого характеру [15; 45].

Образ майбутнього виробу має бути відображений у графічних документах. Учні пропонують різні варіанти конструкцій і підбирають матеріали.

На конструкторському етапі планується технологія виготовлення, під час якої учні виконують такі дії: обирають інструменти та обладнання, визначають послідовність технологічних операцій і вибирають оптимальну технологію виготовлення виробу. Протягом цього етапу школярі здійснюють самоконтроль і самооцінку своєї діяльності, а також здобувають навички

економічного обґрунтування та маркетингових операцій, виконуючи економічні розрахунки і проводячи міні-маркетингові дослідження.

Не менш важливим елементом цього етапу є підтримка та допомога вчителя кожному учневі в розв'язанні певних проблем, особливо у виборі проєкту на перших етапах проєктно-технологічної діяльності під час уроків трудового навчання. Адже деякі учні можуть стикатися з труднощами, такими як побоювання зробити щось не так.

На думку Д. Тхоржевського, учитель трудового навчання має забезпечувати пізнавально-практичну діяльність учнів, тісно поєднуючи цю галузь з основами наук, використанням комп'ютерів і новітніх інформаційних технологій. Оскільки головною метою трудового навчання є формування особистості учня, розвиток його здібностей, обдарувань і наукового світогляду, вчитель повинен бути готовим формувати в учнів загальношкільні політехнічні знання, уміння та навички, залучати їх до конструкторсько-технологічної діяльності, організовувати колективний трудовий процес і стимулювати культурний розвиток, формуючи технологічні знання, уміння та навички [55].

На технологічному етапі учень виконує технологічні операції, коригує свою діяльність, а також здійснює самоконтроль і самооцінку своєї роботи. Саме в цей період у школярів активно розвиваються навички самоаналізу, самоконтролю та самооцінки, а також підвищується їхній культурний рівень: культура праці, трудова дисципліна, повага до праці та працівників, економне використання матеріальних ресурсів тощо.

На заключному етапі проводиться фінальний контроль, порівняння та тестування проєкту. Учні аналізують виконану роботу, визначають, чи досягли вони своїх цілей, і оцінюють результати своєї праці. Завершальним етапом є захист проєкту перед однокласниками.

Проєктно-технологічна діяльність відіграє важливу роль в інтелектуальному розвитку дитини, що проявляється у високому рівні загальної та спеціальної освіти, широкому обсязі знань про виробництво і

природу, а також у культурі розумової праці. Учні вчаться ефективно використовувати свої знання на практиці, проявляють загальні та спеціальні здібності, допитливість, прагнення до здобуття та збагачення знань, а також вміння самостійно вирішувати нові пізнавальні та трудові завдання, задовольняючи свої інтереси та систематизуючи отримані знання [15].

Інтелектуальний розвиток відбувається під час засвоєння нових знань, умінь і навичок у процесі творчої діяльності. Його ефективність залежить від змісту, методів, засобів та способів організації навчального та виховного процесів. Рівень розвитку визначається внутрішньою структурою навчальних методів, прийомами активізації пізнавальної та трудової діяльності учнів, а також змістом і характером завдань та способами їх виконання. Репродуктивні завдання меншою мірою сприяють розумовому розвитку, ніж евристичні та творчі.

Для розвитку логічного мислення на уроках трудового навчання і цілеспрямованого формування пам'яті та уяви доцільно забезпечити учнів такими вміннями: аналізувати навчальний матеріал, порівнювати, виділяти основне, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, узагальнювати, аргументувати та діяти за аналогією.

Розвиток самостійності школярів у проектно-технологічній діяльності можна реалізувати через таку послідовність цілей: формування умінь працювати за зразком та інструкціями вчителя і технологічної документації; навчання коментувати свої дії; формування умінь самостійно використовувати креслення або технологічну карту; розвиток пізнавальної самостійності.

Проектно-технологічні знання учнів мають бути системними, інтегрованими та цілісними. Вони формуються в процесі вивчення різних шкільних предметів, а також під час безпосередньої організації проектно-технологічної діяльності на уроках трудового навчання [63].

Учні потрібні вміти:

- шукати проблеми;

- вибирати найбільш технологічні та економічні варіанти проєктів;
- підбирати найбільш придатні матеріали, інструменти й пристосування та вміло ними користуватися;
- складати технологічні карти, креслення, ескізи, малюнки та інші графічні зображення;
- обирати оптимальні технології виготовлення виробів і визначати режими обробки деталей;
- розраховувати витрати матеріалів і час, необхідний для виконання проєкту;
- контролювати якість обробки та складання деталей проєкту;
- використовувати комп'ютерні технології в проєктно-технологічній діяльності;
- конструювати об'єкти та оформляти проєкти за допомогою електронних засобів;
- здійснювати конструювання, технічне та художнє моделювання розроблених проєктів;
- організувати своє робоче місце;
- планувати свою проєктно-технологічну діяльність та прогнозувати її результати;
- дотримуватися правил техніки безпеки, проводити самоаналіз та самооцінку досягнень і недоліків проєкту;
- визначати екологічні обмеження проєкту та проводити його екологічну експертизу;
- здійснювати дизайн-аналіз проєкту;
- проводити економічне обґрунтування проєкту та міні-маркетингові дослідження;
- захищати виконаний проєкт;
- співвідносити проєктно-технологічну діяльність із передбачуваною майбутньою професією;

– оцінювати свій рівень готовності до проектно-технологічної діяльності.

Проектно-технологічні вміння повинні бути комплексними, гнучкими та мобільними. Вони формуються й розвиваються завдяки спеціальним вправам та виконанню окремих технологічних операцій.

Основні якості особистості, які мають формуватися в процесі проектно-технологічної діяльності, включають: працелюбність, самостійність, техніко-конструкторський світогляд та мислення, відповідальність у навчанні та праці, прагнення до самоосвіти; розвиток фантазії та уяви; сучасне економічне мислення; екологічну культуру; почуття краси, естетичні ідеали та смаки, естетичне ставлення до процесу й результатів проектно-технологічної діяльності; комунікативні здібності; культуру мови; усвідомлення небезпеки та безпечну психомоторіку; адекватну самооцінку своїх здібностей і можливостей [20].

Методи навчання, які організують проектно-технологічну діяльність, являють собою способи спільної роботи учнів та вчителя, в процесі яких активізується творче мислення дітей і створюється можливість для вільного обговорення проблемних ситуацій. Характерною рисою цих методів є їх суб'єктивний характер, оскільки учень повинен діяти як активний учасник навчального процесу, що робить його безпосереднім учасником свого навчання. Тому й методи, які впроваджуються під час уроків, повинні бути усвідомлені учнями. Саме з цієї причини навчальна програма з трудового навчання передбачає ознайомлення дітей з методами фантазування (у 5 класі), методом зразків (у 6 класі), фокальними об'єктами тощо, які є засобами творчої діяльності конструктора.

Методи, що використовуються вчителем у процесі навчання проектуванню, умовно можна розділити на традиційні та нетрадиційні.

До традиційних методів належать: вербальні методи, демонстрація, спостереження, метод вправ, метод самостійної роботи.

Серед нетрадиційних можна виділити: метод творчих проєктів, метод фантазування, морфологічний аналіз, метод мозкової атаки, метод фокальних

об'єктів, метод алгоритмів, метод зразків, метод створення ідеального об'єкта, основи теорії розв'язування винахідницьких задач, конкурси творчих проєктів та інші.

Сучасні дослідники проєктного навчання вважають, що поєднання традиційних і нетрадиційних методів кардинально змінює підходи до трудового навчання. Вони стимулюють пізнавальну активність учнів, розвивають самостійне мислення та формують навички виконання проєктної діяльності [44].

Зрозуміло, що методи навчання учнів проєктній діяльності повинні використовуватися комплексно, причому на кожному етапі реалізації проєкту окремі методи відіграють ключову роль. Основним методом технологічного навчання є метод творчих проєктів, який залучає школярів до проєктної діяльності.

Підсумовуючи наведене, слід зазначити, що в ідеальному випадку учні, які прагнуть стати технологами, конструкторами чи дизайнерами, повинні навчитися виявляти проблемні сфери, виходячи з власних потреб або потреб суспільства, і, працюючи над цими проблемами, використовувати вказані методи творчої діяльності, шукаючи шляхи їх розв'язання.

Очевидно, що завдання, яке стоїть перед учителем у відповідності до оновленого змісту трудового навчання, є непростим і складним. Процес творчості завжди залишався ускладненим і найменш передбачуваним аспектом людської діяльності. Однак ми впевнені, що навчати учнів творчій праці здатний лише той учитель, який сам активно займається творчістю і не боїться відходити від усталених шаблонів виконавчої діяльності.

1.3. Особливості організації проєктно-технологічної діяльності старшокласників

Аналіз навчальної програми для закладів загальної середньої освіти «Технології 10-11 класи», що спрямована на формування ключових і предметних проєктно-технологічних компетентностей старшокласників, а

також на їх свідомий вибір професії та реалізацію проєктно-технологічної діяльності в соціально-комунікативній взаємодії, показує, що сучасне виробництво організоване через процеси, а не окремі операції. Ознайомлення учнів з особливостями організації технологічного процесу виготовлення виробів із деревини відбувається з метою досягнення певних якісних результатів у межах встановлених термінів, витрат ресурсів і коштів. Нові реалії вимагають нових підходів у технологічній освіті старшокласників, з акцентом на отримання техніко-технологічних знань, формування культури праці і побуту, професійного самовизначення, свідомого вибору професії з урахуванням власних здібностей, уподобань і інтересів. Це сприяє індивідуальному рівню сформованості предметної проєктно-технологічної компетентності, яка відображає активну життєву позицію, готовність до безперервної технологічної освіти та конкурентоспроможність на ринку праці [39].

Сучасні тенденції в розвитку технологічної освіти та основні підходи до організації навчання старшокласників виготовленню іграшкового коника сприяють формуванню творчого потенціалу через компоненти української та світової культури. Вони також сприяють виявленню та розвитку національної свідомості й ідентичності через відтворення і створення виробів із деревини, засвоєнню професійних знань у сфері кулінарної підготовки в умовах ринку, а також оволодінню методологією проєктно-технологічної діяльності. Це забезпечує набуття досвіду ефективної організації власної діяльності в повсякденному житті та сучасному виробництві, а також розвитку соціально і професійно важливих якостей [39].

Таким чином, вивчення старшокласниками окремих розділів програми створює сприятливі умови для розвитку їхньої самостійної пізнавальної діяльності. У процесі виготовлення іграшкового коника учні повинні застосовувати свої теоретичні та практичні знання з технології обробки деревини. Це передбачає не лише виконання конкретних технологічних операцій, але й самостійну оцінку якості виготовленого виробу,

усвідомлення його значення в контексті практичного використання, а також проведення калькуляції витрат на виготовлення готового продукту.

Аналіз науково-педагогічної літератури свідчить про те, що формування технологічної культури на уроках технологій стало предметом дослідження багатьох науковців. Вони акцентують увагу на важливості інтеграції теоретичних знань із практичними навичками, що дозволяє учням не лише оволодіти необхідними компетенціями, але й розвивати критичне мислення та вміння приймати обґрунтовані рішення. Це, в свою чергу, сприяє формуванню в учнів свідомого підходу до технологічної діяльності, що є важливим аспектом їхньої підготовки до майбутньої професійної діяльності [18; 23].

Інтерактивне навчання в Україні не є зовсім новим явищем. Елементи інтерактивного навчання можна знайти в теорії розвивального навчання Г. Альтшуллера, а також у працях В. Сухомлинського та у творчих методах вчителів-новаторів, таких як Ш. Амонашвілі, В. Шаталов, І. Волков, Є. Ільїн, С. Лисенкова та інших. Наразі в Україні активно досліджують і вдосконалюють інтерактивні методи навчання такі педагоги, як А. Гін, І. Дичківська, І. Зязюн, М. Кларін, С. Крамаренко, О. Пометун, Г. Сиротенко та інші.

Однак сучасний рівень технологічної культури старшокласників помітно відстає від сучасних вимог. Для формування та розвитку всіх її складових бракує можливостей у рамках спеціальних дисциплін. Технологічні знання та вміння учнів є фрагментарними і не спрямовані на досягнення єдиної мети – формування технологічної культури. У науковій літературі поняття «технологічна культура» найчастіше визначається як сукупність матеріальних і духовних цінностей, що створюються людиною в процесі її життєдіяльності [5].

Профільна школа, реалізуючи особистісно орієнтоване навчання, відкриває нові горизонти для учнів, дозволяючи їм активно формувати власну освітню траєкторію. Вона створює сприятливі умови для врахування

індивідуальних особливостей, інтересів та потреб кожного учня. Це, в свою чергу, сприяє розвитку у школярів свідомої орієнтації на певні види майбутньої професійної діяльності.

Таке навчальне середовище дозволяє не лише поглибити знання у вибраній сфері, але й розвинути ключові компетенції, необхідні для успішної кар'єри. Учні мають можливість брати участь у різних проєктах, практикувати свої навички, а також отримувати зворотний зв'язок від викладачів та однокласників. Це формує в них впевненість у своїх силах і допомагає усвідомити, як їх інтереси і здібності можуть бути реалізовані в професійному житті.

Таким чином, профільна школа не лише підтримує академічний розвиток учнів, а й активно сприяє формуванню їхньої особистості, орієнтуючи на успішне впровадження у світ професійної діяльності [23].

Таким чином, освітній процес профільного навчання створює необхідні умови для розвитку технологічної культури у старшокласників. Формування цієї культури відбувається на уроках технологій, зокрема під час виготовлення іграшкового коника, де основною метою є узагальнення та розширення знань про дизайн середовища.

Для досягнення ефективності навчання важливо, щоб вчитель був належним чином підготовлений до уроку, використовуючи інтерактивні технології, різноманітні форми та методи роботи, а також мультимедійні засоби. Таке спрямування на розумовий розвиток учнів допоможе сформувати їхні творчі здібності, а також вміння знаходити нові підходи до розв'язання практичних завдань.

Інтерактивне навчання, яке є основою цього процесу, передбачає діалогову взаємодію між педагогом і учнями. Термін "інтерактивний" вказує на можливість взаємодії під час обговорення, діалогу, а також з різними засобами, такими як комп'ютери або інші особи [16].

Під час виготовлення іграшкового коника використовуються різноманітні засоби для активізації творчого та критичного мислення учнів.

Серед них – системи пізнавальних і творчих завдань, різні прийоми співпраці та навчального діалогу, а також групова (робота в малих групах і парах) та індивідуальна робота. Крім того, застосовуються інтерактивні технології колективно-групового навчання, такі як «Мозковий штурм» і «Навчаючи-учусь», технології прийняття рішень (ТРВЗ та «Дерево рішень»), а також технології для обробки дискусійних питань, наприклад, «Займи позицію», та інші [12, с. 230].

Впровадження та використання інтерактивних технологій у формуванні технологічної культури на уроках технологій для старшокласників під час виготовлення іграшкового коника вимагає від вчителя розуміння основ цієї моделі навчання, а також уміння методично планувати свою діяльність з учнями. Це також потребує значної кількості часу, особливо на початкових етапах впровадження елементів інтерактивного навчання. Важливо, щоб учитель діяв як рівноправний партнер для учнів, виконуючи організаційні та консультативні функції. На думку науковців, інтерактивне навчання в контексті профільної технологічної підготовки є «взаємодією, спрямованою на активізацію пізнавальної діяльності старшокласників, що відбувається у формі діалогу між учнями та вчителем, а також в учнівських міні-групах (учасниках проєкту) на основі співпраці та спільної творчості» [18, с. 168].

Одним із ключових аспектів, що визначають суть інтерактивних методів, є взаємодія між вчителем та учнями. Взаємодія розглядається як безпосередня міжособистісна комунікація, основною рисою якої є здатність особи «приймати роль іншого». Це означає вміння уявити, як її сприймає партнер по спілкуванню або група, що дозволяє адекватно інтерпретувати ситуацію та формувати власні дії. Під час проведення тренінгів вчителю важливо зосередити зусилля на створенні атмосфери діалогу, у якій перебувають учні. Часто учасники групи самостійно виявляють високий потенціал для усвідомлення цінностей і переваг такого діалогу. Тому більшої користі для учасників надають висновки, до яких залучається сама група учнів. Учні активно та охоче беруть участь в обговоренні питань, а основна

роль педагога в цьому процесі полягає в коректуванні висновків учнів, спираючись на задані параметри роботи, що актуалізують професійну самосвідомість вчителя [38].

Отже, використання інтерактивних технологій сприяє розвитку технологічного мислення учнів, їхньому індивідуальному прийняттю цінностей діалогічної взаємодії, підвищує професійну культуру та розширює практичні можливості.

Технологічна культура вчителя трудового навчання є важливою складовою його професійної культури. Формування технологічної культури у старшокласників, що підвищує соціально-економічну ефективність, неможливе без інтерактивних методів у освітньому процесі закладів освіти. Це особливо актуально для практичної підготовки старшокласників під час виготовлення іграшкового коника.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою та удосконаленням методичного забезпечення для ефективного засвоєння матеріалу.

1.4. Використання етнодизайну в процесі трудової підготовки молоді

У процесі становлення незалежної України зростає інтерес до унікальних досягнень національної культури, її історії та традицій, що підкреслює її неповторність. Це зумовлює необхідність пошуку та впровадження нових підходів у національну освіту. У цьому контексті варто звернути увагу на досвід впровадження основ дизайну в шкільну практику, зокрема в освітній галузі Технології, для навчання, виховання та розвитку молоді відповідно до сучасних вимог.

У зв'язку з цим, підвищення креативності, новаторства, проєктної культури та естетичних смаків сучасної молоді може бути досягнуто через продуману організацію навчання художньому проєктуванню та створення відповідних умов для ефективного реалізації їхньої художньо-проєктної діяльності. Однак, організація художньо-проєктної діяльності під час

трудового навчання має свої проблеми, які не лише стосуються мистецтвознавства чи педагогіки, а й охоплюють психологічні аспекти розвитку творчої особистості.

Підтвердженням зростаючої уваги науковців до питань дизайн-освіти є численні дослідження, які охоплюють зміст і методику профільного навчання старшокласників основам графічного дизайну, теоретичні та практичні засади формування естетичної культури майбутніх учителів за допомогою українських народних промислів, підготовку майбутніх педагогів до організації позакласної роботи у загальноосвітніх школах, а також використання дизайну у професійній підготовці інженерів-педагогів та інших спеціальностей.

Увага науковців до художньо-естетичної культури та технологій художнього проектування в освітній теорії і практиці підкреслює їх важливість для розв'язання численних освітніх проблем. Методологічні та теоретичні аспекти художнього та естетичного розвитку особистості висвітлені у працях таких дослідників, як Є. Антонович, О. Гевко, І. Зязюн, В. Орлов, Л. Оршанський та інших. Недостатня увага до художньо-естетичної компоненти в трудовому навчанні призводить до низького рівня художньо-естетичної та національної культури, креативності та вихованості учнів загальноосвітніх шкіл.

О. Гевко підкреслює, що народне декоративно-ужиткове мистецтво є невичерпним джерелом культури народу, яке має унікальні можливості впливу на особистість, формування її національного світогляду, характеру та глибокої духовності [8].

У свою чергу, Г. Васянович відзначає, що цілісність культури проявляється не лише в її духовних, а й матеріальних аспектах [7, с. 415].

В. Прусак справедливо вважає, що культура промисловості та виробництва суттєво впливає на культуру суспільства. У сучасних умовах розвитку виробництва дизайн визначає якість промислових товарів і є важливим елементом трудової підготовки, формуючи художньо-естетичну

культуру учнів. Дизайн, як засіб художньо-естетичного перетворення реальності, охоплює практично всі сфери людської діяльності і стає інтегративно-комунікативним компонентом не лише художньо-промислової, а й загальної та вищої освіти в Україні. Виходячи з цього, необхідно створювати оптимальні умови для впровадження дизайн-освіти в шкільну практику, зокрема в процесі трудової підготовки сучасної молоді [47, с. 359].

З огляду на зазначені проблеми навчання та виховання підростаючого покоління, а також на поєднання трудової підготовки з розвитком молоді особистості, враховуючи навчальний, розвиваючий та виховний потенціал художньо-проектної діяльності, можна стверджувати, що залучення молоді до дизайнерської діяльності, заснованої на традиціях українського народного (етнічного) мистецтва, забезпечить належний рівень її загальної та художньо-трудової підготовки. Це свідчить про необхідність впровадження особливого виду дизайну в процес трудової підготовки, що поєднує сучасність з минулим, новітнє з традиційним, глобальне з «хуторським».

На сучасному етапі розвитку національної системи освіти етнодизайн, як явище, потребує глибокого осмислення. Він залучає учнів до традиційного та сучасного мистецтва, спонукає до творчості та самореалізації, а також формує особистісно важливі якості. Таким чином, метою цієї статті є уточнення поняття «етнодизайн» і вивчення можливостей його використання у процесі трудової підготовки підростаючого покоління.

Як зазначалося, дизайн є особливим видом проектною діяльності, що поєднує художню та технічну творчість. Він існує в двох вимірах: у сфері мистецтва (художньому), що працює з образами, пластикою, пропорціями, зібраними в єдине композиційне ціле, та в сфері техніки (технічному або інженерному), що вимагає чіткості і математичних розрахунків. Складне слово «етнодизайн» складається з поєднання двох термінів: «етнічний» і «дизайн». Термін «етно» використовується у багатьох випадках, коли йдеться про народне, національне (наприклад, етнографія, етнолінгвістика, етнопсихологія тощо). Воно походить від «етнос» (грец. – *ethnos*), що означає

народ, стійку спільність людей, яка історично склалася на певній території [46, с. 100].

Таким чином, етнодизайн є важливим та ефективним засобом самовираження і самоідентифікації сучасної етнокультури у матеріальному світі. Слід зазначити, що етнодизайн, як невід'ємна складова дизайну, базується на традиціях народного мистецтва та сучасних дизайнерських технологіях, інтегруючи художні, інженерні та гуманітарні аспекти дизайн-діяльності.

На жаль, у науковій та педагогічній літературі недостатньо матеріалів, які висвітлюють питання формування у майбутніх учителів трудового навчання фахової компетентності в галузі етнодизайну, а також залучення школярів до творчої етнодизайнерської діяльності в процесі трудового навчання. І це незважаючи на те, що етнічно спрямована педагогічна теорія та практика навчання і виховання учнів найбільше відображена саме в народній системі трудового навчання та виховання молодого покоління. Трудове навчання передбачає передачу морально-трудового та естетичного досвіду попередніх поколінь через сукупність вербальних засобів, наставництво, наслідування, використання яскравих образів, комплекс ігрових дій, а також залучення учнів до безпосередньої художньо-трудової діяльності в галузі декоративно-ужиткового мистецтва й етнодизайну [8].

Основою трудового навчання в сучасній школі є проектно-технологічна діяльність учнів. Ми визначаємо категорію «етнодизайн» як проектну діяльність, спрямовану на створення сучасних форм матеріального середовища із залученням традиційних елементів культури конкретного етносу. Етнічний дизайн відповідає змістовим та естетичним характеристикам певної етнокультури, використовуючи національний колорит, притаманний традиціям цього етносу.

Етнодизайнерський компонент у змісті трудової підготовки є творчим елементом, що пробуджує креативність, змагальність, а також бажання творити і досягати результатів. Всі ці аспекти сприяють формуванню

художньо-естетичного смаку та творчих якостей учнів. Отже, ми можемо стверджувати, що етнодизайнерська діяльність є інноваційною творчою діяльністю, результатом якої є художній проєкт. У процесі його реалізації елементи етнічної культури переосмислюються і втілюються в новій стилізованій формі сучасних виробів, які мають як практичну, так і художню цінність, зберігаючи образність національної культури.

Етнодизайн – це трансформація елементів національної культури, зокрема декоративно-ужиткового мистецтва (форм, орнаментів, колористики, традиційних технік тощо), у сучасні промислові вироби [47].

Матеріальна спадщина, що представлена в народних творах декоративно-ужиткового мистецтва та збережена в національних, районних, міських і сільських музеях для майбутніх поколінь, є яскравим прикладом багатой духовності народу. Це виявляється у вишуканості орнаментів, різноманітності технік художньої обробки матеріалів, декоративності оздоблення, яскравості кольорів і чистоті форм. Таким чином, класичний дизайн поступово формувався через об'єднання ремісничої художньо-прикладної творчості та промислового виробництва. Протягом століть різні народи створювали функціональні конструктивні форми окремих предметів, які вирізнялися художньою досконалістю. За словами Л. Оршанського, історично та "генетично" відбувалося перетворення декоративно-ужиткового мистецтва у дизайн, і ці дві сфери продовжують взаємодіяти, використовуючи різні аспекти одна одної [42].

Ю. Легенький, обґрунтовуючи концепцію органічної єдності між декоративно-ужитковим мистецтвом і сучасним дизайном, підкреслює, що кожна національна культура формує свій унікальний досвід через процеси конструювання свого світогляду, відображеного в образах (ейдосах) та ідеалах. Цей досвід, в свою чергу, структурує предметну діяльність дизайну, яка розглядається не лише в практичному контексті, а й у сфері культуротворення загалом. Таким чином, процеси дизайну є невід'ємною частиною культурної ідентичності нації, оскільки вони втілюють цінності,

традиції та естетичні уявлення, що формуються в рамках конкретної культури. Це взаємозв'язок між мистецтвом і дизайном свідчить про те, що обидві сфери доповнюють одна одну, створюючи нові смисли та естетичні враження у сучасному світі [37, с. 22].

Творчість багатьох сучасних митців декоративно-ужиткового мистецтва, народних майстрів та дизайнерів підтверджує, що традиція не є статичним поняттям і не заперечує розвитку. Навпаки, вона стимулює прагнення до новаторства, яке супроводжує традиційне мистецтво народу, свідчачи про його постійне оновлення, збагачення та поглиблення. Традиція має глибокий зміст, оскільки вбирає в себе досвід народу та органічні етнічні риси, що зберігаються, відбираються та розвиваються з покоління в покоління як кращі, типові та архетипні. Ці риси здатні по-новому проявлятися у сучасності. Яскравим прикладом цього є творчість модельєра В'ячеслава Зайцева, який у 80-ті роки ХХ століття здобув світову славу завдяки своїм унікальним моделям, що поєднували традиції народного російського костюма з сучасними тенденціями [2, с. 253].

Дизайнери з усього світу продовжують звертатися до етнічних джерел на початку ХХІ століття. Етнічний стиль знаходить своє відображення у творчості сучасних українських дизайнерів, таких як Роксолана Богуцька, Вікторія Гресь, Оксана Караванська та Лілія Пустовіт, які формують сучасну національну та світову моду. У зв'язку з цими аспектами реформування сучасної освіти, використання етнодизайну у трудовій підготовці молоді стає інноваційним компонентом, що інтегрує художньо-естетичну складову в освіту та наближає молодь до цінностей національної культури.

На нашу думку, етнодизайн у контексті технологічної освіти може стати важливим елементом, який сприятиме культурному розвитку особистості і загальному естетичному та гуманістичному збагаченню суспільства. Навчально-трудова діяльність учнів на основі етнодизайну передбачає наявність у них здатності сприймати світ через призму національної (поліетнічної) культури, а також уміння творчо мислити,

пропонувати нові ідеї і використовувати нестандартні рішення, що забезпечить досконалість їхньої майбутньої професійної діяльності. Для цього вчитель технологій повинен володіти широким спектром професійних компетенцій, бути митцем, наставником, дослідником та творчою особистістю. Саме від особистості педагога залежить, чи зможуть учні розкрити свій творчий потенціал, досягти високого рівня професійної підготовки та стати гідними громадянами своєї держави.

Підсумовуючи вищевказане, можна дійти висновку, що впровадження етнодизайну в освітню практику, як у школах, так і в педагогічних університетах, стало необхідним. Це питання не обмежується лише шкільною, професійно-технічною чи вищою освітою; воно стосується всього вітчизняного освітнього середовища та суспільства в цілому. Сьогодні це питання потребує теоретичного осмислення та термінового практичного вирішення.

Етнодизайн, як інструмент формування проєктної художньо-естетичної культури та національної самосвідомості у підростаючого покоління, має стати невід'ємною частиною професійної підготовки. Інтеграція етнодизайну в процес трудової підготовки учнів, як художнього, технічного та національного компонента, відкриває реальні можливості для підвищення якості освіти до сучасного рівня. Етнодизайн у контексті трудового навчання та етнодизайнерська діяльність учнів слугують засобом їх творчого художнього розвитку, що розширить їхню художньо-естетичну, проєктну та дослідницьку компетентність, а в майбутньому – професійну підготовленість у будь-якій сфері народного господарства.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ТЕХНОЛОГІЙ ОЗДОБЛЕННЯ ВИРОБІВ В СТИЛІ ЕТНОДИЗАЙНУ

2.1. Календарно-тематичне планування уроків до навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва»

У освітньому процесі важливу роль відіграє планування роботи вчителя. Зокрема, вчитель займається перспективним плануванням, яке веде до створення календарно-тематичного плану, а також поточним плануванням – підготовкою конспектів занять.

На сьогодні питання календарно-тематичного планування є пріоритетним, хоча вчителі трудового навчання вже рік працюють за оновленою програмою, яка надає їм достатній рівень академічної автономії. Як і будь-яке нововведення, це спочатку може викликати побоювання, але, на мою думку, з часом воно принесе багато нових і цікавих знань та навичок, надасть вчителям більше свободи та відповідатиме потребам і очікуванням учнів.

Складання календарно-тематичного плану є індивідуальною справою кожного вчителя. Для підготовки плану на цілий рік вчитель повинен самостійно визначити теми та навчальний матеріал, спираючись на очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів, вибрані об'єкти проєктно-технологічної діяльності та технології.

Календарно-тематичне планування вчитель створює на основі навчальної програми для відповідного класу. Ці програми в електронному вигляді доступні в групі та на сайті Міністерства освіти і науки.

Розробка календарно-тематичного плану відповідно до оновленої навчальної програми з трудового навчання відбувається в два етапи: підготовчий (матриця) та заключний (календарний план). Матриця розробляється на рік, а календарний план – на семестр.

Календарно-тематичне планування вчитель створює для кожного класу, відповідно до навчальної програми та вимог Державного освітнього

стандарту. У календарному плані, окрім тем уроків, мети та змісту практичної роботи, також зазначаються наочні матеріали та технічні засоби, які вчитель використовуватиме під час уроку. Календарні плани перевіряються та затверджуються заступником директора школи з навчальної роботи.

Основні завдання календарно-тематичного планування полягають у [51]:

- визначення місця кожної теми в річному курсі та ролі кожного уроку в темі;
- встановлення зв'язків між окремими уроками та темами річного курсу;
- організація ефективної роботи й забезпечення учнів системою знань, умінь та навичок з предмета.

Зміст практичної діяльності учнів у кожному розділі програми базується на запропонованих орієнтовних об'єктах праці та творчих проєктах.

Під час практичних занять учні повинні навчитися відкладати розміри від базових поверхонь та площин, розмічати вироби та контролювати якість розмічання конструктивних елементів.

Матриця є зручним інструментом для особистого використання та складання календарно-тематичного плану. Вона відображає кількість проєктів, основні та додаткові технології, очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів, а також кількість годин, відведених на кожен проєкт. Під час виконання кожного проєкту вчитель може звертатися до матриці для отримання інформації про заплановані очікування та інтегрувати їх у поурочну діяльність.

Порядок заповнення матриці:

- обираємо об'єкти проєктно-технологічної діяльності учнів (проєкти) та визначаємо їх кількість, використовуючи орієнтовний перелік об'єктів навчальної програми для конкретного класу; допускається також включення інших проєктів, не зазначених у переліку, оскільки він є орієнтовним.

- навпроти кожного об'єкта зазначаємо основну технологію, за допомогою якої його виготовимо. одна й та ж технологія не може виступати в ролі основної більше ніж двічі в одному класі. якщо клас не ділиться на групи, то один проєкт повинен передбачати використання щонайменше двох (на вибір учнів) технологій.
- вказуємо додаткові технології (за потреби).
- вказуємо орієнтовну кількість годин, необхідних для реалізації кожного проєкту.
- розподіляємо всі очікувані результати навчання для даного класу між проєктами.

Очікувані результати повинні бути досягнуті до кінця навчального року. Учитель самостійно визначає, які саме результати і в якій мірі мають бути реалізовані в рамках конкретного проєкту. Ці результати можуть повторюватися в різних проєктах або ж зустрічатися лише один раз; їхнє досягнення може плануватися поетапно або частинами.

На основі розподілу очікуваних результатів і технологій уточнюємо кількість годин, необхідних для кожного проєкту.

Виходячи з послідовності виконання проєкту та очікуваних результатів, формуємо теми відповідно до кількості уроків (занять), відведених для його реалізації. Оскільки всі уроки трудового навчання мають практичну спрямованість, їхній зміст відповідає змісту практичної роботи, тому окремо практична робота не виділяється.

Оскільки теми уроків будуть записані в журнал, їх слід формулювати коротко і чітко, з обов'язковою нумерацією. Згідно з розкладом занять, фіксуємо дати проведення уроків. Також важливо запланувати теми та зміст уроків з технології побутової діяльності та самообслуговування.

Для зручності планування складають матрицю (додаток Б) та календарно-тематичний план (табл. 2.1)

Таблиця 2.1

Фрагмент календарно-тематичного плану для учнів 10-11 класу

№ з/п	Тема уроку та її зміст	К-ть год	Дата проведення	
Навчальний модуль «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва»				
	Об'єкт проєктної діяльності №1: Іграшковий коник Основна технологія: Технологія механічної обробки деревини Додаткова технологія: Технологія різьблення	35		
1	Вибір об'єкта проєктування. <i>Зміст нового навчального матеріалу.</i> Короткі історичні відомості про виникнення та розвиток ручної та механічної обробки деревини. Робота з інформаційними джерелами, алгоритм пошуку інформації в інтернеті. <i>Зміст практичної роботи.</i> Постановка проблеми. Визначення теми проєкту. Розробка завдань для виконання проєкту. Складання анкети для опитування однокласників (знайомих). Робота з інформаційними джерелами. Планування роботи з виконання проєкту.	1		
2	Обґрунтування об'єкта проєктування. <i>Зміст нового навчального матеріалу.</i> Зміст та технологія створення банку ідей передбачуваного об'єкта проєктування. <i>Зміст навчального матеріалу для повторення (актуалізації).</i> Моделі-аналоги. Ескіз. <i>Зміст практичної роботи.</i> Пошук моделей-аналогів. Виявлення найкращих ознак у кожному зразку. Створення банку ідей. Аналіз та систематизація інформації. Розробка ескізу виробу.	1		
3	Конструювання композиції оздоблення. <i>Зміст нового навчального матеріалу.</i> Види оздоблення, притаманних виробам з деревини. <i>Зміст навчального матеріалу для повторення</i> Методи проєктування, вивчені у 5-9 класах на уроках трудового навчання: фантазування, фокальних об'єктів, біоформ, комбінаторики, біоніки. <i>Зміст практичної роботи.</i> Проєктування оздоблення іграшкового коника.	1		
4	Добір конструкційних матеріалів та інструментів <i>Зміст нового навчального матеріалу.</i>	1		

	<p>Деревина як вид конструкційного матеріалу.</p> <p>Зміст навчального матеріалу для повторення</p> <p>Будова та види деревини. Перелік інструментів та пристосувань, необхідних для обробки деревини.</p> <p>Зміст практичної роботи. Підбір інструментів та пристосувань. Визначення орієнтовної вартості матеріалів та інструментів.</p>			
5	<p>Технологія виготовлення іграшкового коника</p> <p>Зміст нового навчального матеріалу.</p> <p>Технологія механічної обробки деревини. Послідовність склеювання виробу. Токарна обробка. Нанесення різьби. Критерії якості виробу. Шліфування виробу</p> <p>Зміст навчального матеріалу для повторення.</p> <p>Послідовність виготовлення дерев'яних виробів. Правила безпечної праці при виконанні технологічних операцій. Організація робочого місця під час механічної обробки деревини.</p> <p>Зміст практичної роботи.</p> <p>Виготовлення іграшкового коника механічним способом.</p>	28		
6	<p>Визначення вартості виготовленого виробу</p> <p>Зміст нового навчального матеріалу.</p> <p>Економічні дослідження проєкту. Співвідношення понять: собівартість та вартість виробу. Складові собівартості виробу. Величина прибутку. Можлива вартість виробу.</p> <p>Зміст навчального матеріалу для повторення</p> <p>Чинники, які впливають на якість виробу. Способи запобігання та усунення недоліків у дерев'яному виробі.</p> <p>Зміст практичної роботи</p> <p>Визначення вартості матеріалів, роботи, електроенергії та амортизаційних витрат, величини прибутку. Розрахунок собівартості та можливої вартості виробу.</p>	1		
7	<p>Розробка реклами</p> <p>Зміст нового навчального матеріалу.</p> <p>Види реклами, способи її розміщення в мережі Інтернет. Основні структурні складові реклами, вимоги до змістового наповнення та стилістичного оформлення.</p> <p>Зміст практичної роботи.</p> <p>Розробка реклами виробу. Розміщення реклами в інтернет-мережі. Визначення шляхів вдосконалення проєкту.</p>	1		
9	<p>Захист проєкту</p> <p>Зміст навчального матеріалу для повторення</p> <p>Структурні елементи власного проєкту. Складові частини порт фоліо.</p> <p>Зміст практичної роботи.</p> <p>Компонування портфоліо проєкту. Презентація проєкту.</p>	1		

2.2. Розроблення проєкту на виготовлення іграшкового коника

Організаційно-підготовчий етап

Обґрунтування об'єкта проєктування.

У сучасних дитячих магазинах представлений широкий вибір іграшок на будь-який смак і бюджет – механічні, музичні, розмовляючі, розвиваючі. Проте є й такі, що мають багатовікову історію та викликають ностальгію у багатьох батьків. Дерев'яні іграшкові коники – це одна з таких іграшок, яка продовжує залишатися популярною, хоча й зазнала певних змін.

У дитинстві багато хто мріяв про таку іграшку. Раніше ці коні виготовлялися з дерева та спресованої стружки. Дерев'яна конячка була надійною і витривалою, але не зовсім зручною для сидіння. Натомість коні зі спресованої стружки виглядали більш реалістично і менше нагадували грубу комбінацію табурета та саней. Сьогоднішні коники виготовляються не лише з натурального дерева, а й з пластика, гуми та інших матеріалів. Є навіть плетені моделі з вербової лози або дорогого ротанга. У сучасних магазинах можна знайти коника на будь-який смак і бюджет. Ця іграшка підходить для дітей віком від 1 до 7 років.

Міні-маркетингові дослідження, спрямовані на вибір об'єкта проєктування та доцільність його виготовлення.

Передусім важливо оцінити якість матеріалу, з якого виготовлено виріб. Він має бути виготовлений виключно з натуральної сировини, яка характеризується стійкістю до зовнішніх впливів і не виділяє шкідливих речовин. Тому найкраще обирати предмет з дерева. Якісний дерев'яний виріб не деформується з часом, а завдяки належній шліфовці та обробці на його поверхні не залишаються сліди.

Виріб може бути як клеєним, так і виготовленим з масиву дерева. Щоб проєктування об'єкта було успішним, необхідно дотримуватись відповідних

вимог до виробу. При виборі дерев'яного іграшкового коника варто враховувати всі ці вимоги:

Функціональні:

- зручність у використанні;
- стійкість;
- тривалість служби;
- здатність зберігати форму.

Економічні:

- низька собівартість виробництва;
- незначні витрати на експлуатацію.

Технологічні:

- легкість та зручність виготовлення;
- доступність необхідного обладнання.

Естетичні:

- відповідність формі банки;
- правильний вибір матеріалу;
- підбір оздоблення та дотримання пропорцій.

Конструкторські:

- простота та компактність конструкції;
- надійність конструкції

На підготовчому етапі було проведено опитування серед дітей віком від 3 до 5 років та їх батьків. За результатами опитування виявилось, що дітям подобаються іграшки, які символізують тварин та птахів. Батьки однозначно зазначили, що найбільшу цікавість у їх дітей викликають рухомі іграшки або моделі, які можуть трансформуватися. Вони також підкреслили, що іграшка повинна бути безпечною та екологічною. Тому ми вирішили виготовити дерев'яного коня з такими властивостями.

Вимоги до проєкту наведені на рис. 2.1:

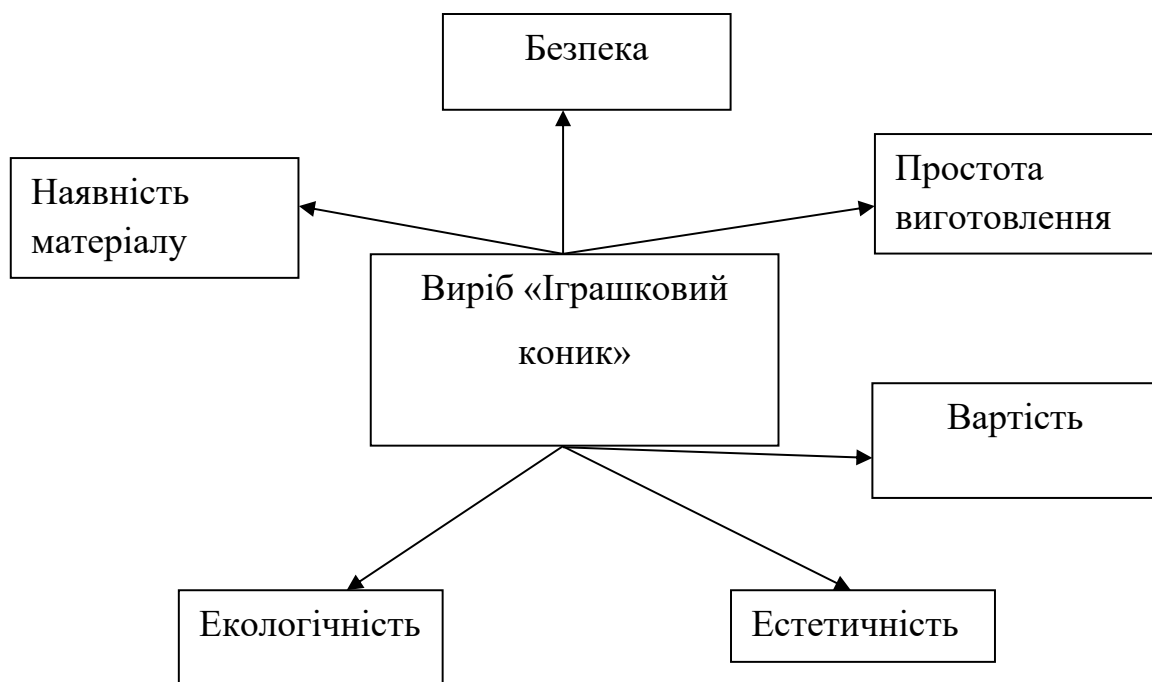

Рис. 2.1. Вимоги до творчого проекту

Тому ми вирішили спроектувати і власноруч виготовити виріб за вищевказаними вимогами.

Підготовка історико-технічної (технологічної) довідки про еволюцію об'єкта проектування

Невідомо, коли саме в нашій країні з'явилися перші дитячі іграшки. Відомо, що в дуже далекому минулому спеціально виготовлені іграшки не були елементом дитячої гри. Витвори, які пізніше стали іграшками, спочатку слугували атрибутами обрядових дій. Поступово, разом із розвитком цивілізації та усвідомленням необхідності цілеспрямованого виховання дітей, вони перейшли до сфери дитячих ігор.

Іграшка в Україні, як і сама історія нашої нації, має глибокі корені. На території України знайдені іграшки – глиняні ляльки з рухомими кінцівками – датуються III–II століттям до н.е. З часом їх почали прикрашати розписом і кольоровою глиною, перетворюючи на справжні витвори народного мистецтва. Дбайливі руки матерів і бабусь завжди створювали для своїх

дітей забавки з підручних матеріалів: з клаптиків тканини, рослин або овочів. Ляльки виготовляли з кукурудзяних качанів, возики – з дерева, корівки – з маленьких гарбузів. Хоча вони були простими, в них зберігалися сила землі та сонця, а також тепло рук близьких людей. Здавалося, іграшка – це лише дитяча забава, не варта уваги дорослої людини, але завжди в Україні були майстри, які знаходили особливий сенс у створенні іграшок для дітей.

Найдавніші прототипи іграшок на території України – фігурки пташок, вовка чи собаки, виготовлені з мамонтового бивня приблизно 25 тисяч років тому, мали обрядове значення. Трипільці створювали керамічні статуетки у вигляді жіночих фігур, різноманітних тварин (овець, коней, биків) та їхніх дитинчат, які символізували плодючість. Дитячі іграшки давніх слов'ян (дерев'яні коники, качечки) знайдені під час розкопок на Наддніпрянщині і датуються приблизно X – початком XII століття. У той час також існували так звані технічні іграшки: луки, мечі, дзиги тощо.

У дохристиянський період іграшки переважно зображали священних тварин, птахів та фантастичних істот, що свідчить про їхній зв'язок із язичницьким культом і народною міфологією. Після прийняття християнства іграшки в основному стали використовуватися для ігор і декоративних цілей. Проте деякі з них зберегли свій ритуальний характер і до сьогодні, наприклад, ялинкові прикраси на Новий рік, святкові кульки та інше.

Від українських іграшок XIV–XVIII століть майже нічого не збереглося. Однак етнографи стверджують, що виготовлення іграшок не припинялося ні в XIV, ні в XVI століттях. У другій половині XVIII століття, у зв'язку з розвитком ярмаркової торгівлі в Україні, почалося масове виробництво іграшок для продажу. У 1793 році Катеринославська губерньська адміністрація ухвалила рішення «за зручністю часу і вигодою для мешканців» заснувати щорічні торгові ярмарки. Вони в Катеринославі проводилися приурочено до головних православних свят і мали свої назви: Свято-Духівська, Миколаївська, Покровська, Успенська, Преображенська та Троїцька. Жоден ярмарок не обходився без глиняних коників, барашків,

півників, маленького посуду, ляльок-«пань», розписаних орнаментом і прикрашених кольоровою глиною, покритих прозорою поливою. Розквіт кустарного іграшкового виробництва припадає на середину ХІХ століття. Найбільше іграшок виготовляли на Наддніпрянщині, Поділлі та Прикарпатті. Серед іграшок Наддніпрянщини наприкінці ХІХ століття були дерев'яні кухлики для зачерпування рідини, дерев'яні ляльки, маленькі моделі побутових речей (іграшкові товкачки, тачки, рубелі, оздоблені різьбленням), дзиги, вітрячки тощо. Також популярними були механічні забавки з відповідними рухомими елементами.

Люди вірили, що в мотанці живе дух предків, і що вона може передавати досвід з покоління в покоління. Українці вважали, що цей символ приносить багатство та успіх. Секрети виготовлення ляльок передавалися в родині від матері до дочки. Коли дівчина виходила заміж, мати дарувала їй ляльку-мотанку як оберіг для нової домівки.

З мішковини виготовляли ляльку, наповнену різними зернами, яку називали Грошова Кубишка. Її ставили на почесне місце, сподіваючись, що вона принесе удачу та достаток у дім. В українській хаті також була лялька Желанниця, яка виконувала бажання. Хворій дитині давали побавитися з лялькою, набитою цілющими травами, а потім її знищували, вважаючи, що вона вбере в себе недугу. Коли дитина виростала, її місце в колисці займала інша лялька, яка охороняла простір від нечистої сили до народження наступного малюка. Іграшки зі злаками, звані крупеничками, ставили там, де зберігали зерно чи сіно.

У давнину існувала іграшка під назвою «таракальце» або «брязкальце» для найменших. Її виготовляли з трахеї гуски або качки, наповнювали зерном і підвішували над колискою дитини. Щоб іграшка була привабливою, її розмальовували або варили в пасльоні. Залежно від наповнювача, звук був різним: горох «гудів», просо «шепотіло», кукурудза «гуркотіла», а пшениця «дзвеніла». Діти гралися з нею із задоволенням, не завдаючи шкоди своєму здоров'ю.

Для майбутніх козачат виготовляли «вуркотило» – іграшку, що складалася з нитки, на якій посередині був гудзик або деревинка з діркою. Вуркотило намотували на пальці, розкручували нитку й підносили до носа хлопчика; якщо він не закривав очей і дивився прямо, вважалося, що це справжній козак. Вуркотило з деревиною мали бідні діти, а гудзики чіпляли для хлопців із заможних родин, оскільки раніше вони були дорогими.

В українській народній іграшці особливо виділяються фігурки тварин, які легко вміщуються у дитячих долонях. Глиняні фігурки тварин мають профільні зображення, що краще відображають загальний силует і передають характерний рух. Фігурка пташки зазвичай має обтічну лаконічну форму, що відображає порожнистий яйцеподібний тулуб, завершений головкою з одного боку та хвостиком-свищиком з іншого. Свищики були улюбленими іграшками дітей, більшість із них має просту архаїчну форму. У колекції Дніпропетровського історичного музею є зразки керамічних іграшок-свистунців опішнянського виробництва ХІХ – початку ХХ століття, а також роботи сучасних майстрів-керамістів (пташки, фігурки людей, свинки, вівці).

Переважну частину дерев'яних іграшок складають вироби ремісничого характеру – деркачі, вітрячки, фуркала, свищики, торохтушки, сопілочки, змійки, а також фігурки людей, пташок, звірят тощо, які призначені виключно для гри. Всі ці іграшки яскраво розмальовані. Ще в 1940–1950-х роках їх продавали у великих кількостях на базарах і в крамницях. Виготовляли такі іграшки кустарі та артілі, які здебільшого створювалися в невеликих містах і селищах. Діти ремонтували їх, коли вони ламалися, або виготовляли нові за зразками. Багато з цих іграшок, особливо ті, що створюють шум (торохкала, свистунці, фуркала, деркачі), в давнину виконували захисну функцію. Вважалося, що їхнє торохтіння, хурчання та свист відганяють злі сили від дитини.

Дерев'яні іграшки мають давнє походження. Вони відображають цінні традиції різьби та розпису по дереву. Переваги цього виду народної творчості пов'язані з розвитком дерев'яних іграшок як побічної галузі столярної

справи. Особливий інтерес викликає розпис, який перетворює прості столярні вироби на мистецькі твори, надаючи їм художніх якостей.

Серед дітей Катеринославської губернії особливою популярністю користувалися іграшки, які виробляли на Львівщині в Яворові до кінця XIX століття, де кустарне виробництво дерев'яних іграшок було дуже розвинене. Великим попитом також користувалися народні рухливі дерев'яні іграшки – човники, санчата, візочки. Наприклад, на Криворіжжі поширеними були саморобні іграшки: млинок – дві палички, закріплені навхрест цвяхом, які крутилися від вітру, скрипочка з лляними струнами і смичком з кінського волосу, а у дівчаток – ганчір'яні ляльки.

У дитячих іграх іноді використовують фігурне печиво, яке випікалося та випікається й сьогодні. В Україні залишилось небагато іграшок із тіста, це – коники, орнаментовані різнокольоровою глазур'ю, та людські фігурки, що зображують божеств на конях або всередині будівель, можливо, храмів. Раніше фігурне печиво продавалося в значних кількостях на ярмарках та біля церков під час великих релігійних свят.

Гра є важливим елементом дитинства. Іграшка відіграє значну роль у дитячих іграх. Під час гри діти готуються до дорослого життя, вдаючи, що вони вчителі, лікарі, вихователі, або влаштовуючи уявні вечірки для своїх ляльок тощо.

Пошук і аналіз об'єктів-аналогів та вибір кращих ідей для реалізації у власному проєкті

Результати дослідження, присвяченого технології виготовлення коників, а також різноманітним конструкціям саморобних і промислових моделей, свідчать про наявність великої кількості їх варіантів. Ці варіанти можуть відрізнятися за матеріалами, використаними в процесі створення, формами, розмірами, а також техніками виготовлення.

Відзначається, що коники можуть бути виготовлені з різних матеріалів, таких як дерево, пластик або картон, що впливає на їхню міцність і

естетичний вигляд. Саморобні моделі часто створюються з доступних матеріалів, що надає можливість дітям і дорослим експериментувати з дизайном та функціональністю, в той час як промислові варіанти зазвичай мають більш професійне виконання і можуть включати додаткові елементи, такі як музичні механізми або рухомі частини.

Крім того, різновиди конструкцій можуть варіюватися від простих однопланових форм до складних багатопланових моделей, які можуть мати кілька функцій або інтерактивних елементів. Таким чином, коники, виготовлені як вручну, так і на промислових підприємствах, представляють собою широкий спектр творчих і технологічних можливостей, що робить їх популярними серед дітей і дорослих. Деякі з них подаємо в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Порівняння моделей-аналогів

№ з/п	Моделі-аналоги	Опис моделі	Критерії оцінювання				
			функціональні	конструкторські	технологічні	економічні	естетичні
1	2	3	4	5	6	7	8
1.		Зразок №1 виготовлений з деревини та металу.	1	2	1	5	1

2.		Зразок №2 виготовлений з липи, має красиву текстуру	4	3	3	4	4
3.		Зразок №3 виготовлений з липи, оздоблений випалюванням	3	3	3	3	3
4.		Зразок №4 виконаний з дуба, має класичну текстуру. Може бути використаний в якості масажного пристрою	2	2	3	2	5
5.		Зразок №5 виготовлений з деревини, оздоблений морілкою.	4	4	1	1	4

Провівши аналіз літературних джерел, дослідження інформації в Інтернеті, а також опитування та спілкування з народними майстрами, ми виявили, що існує безліч способів і конструкцій для виготовлення іграшкових коників. Щоб наш виріб відповідав функціональним,

конструктивним, технологічним, естетичним і економічним вимогам, ми проаналізували подібні моделі. Для покращення оцінювання зібрані результати аналізу ми заносимо в таблицю 2.3.

Таблиця 2.3

Порівняльна таблиця зразків-аналогів						
Зразки-аналоги	1	2		3	4	5
Сумма балів	10	18		15	14	14
Обрано	Використано деревину	Матеріал та вид обробки	Функціональність спосіб роз'єднання на частини	Особливість форми	Оригінальна форма	

Аналіз першого зразка показав, що цей виріб використовує традиційні технології виготовлення, відомі з давніх часів. Другий зразок, виконаний у найпоширенішій техніці, спонукає нас обрати відповідний матеріал і викликає деякі сумніви щодо розмірів виробу. Третій зразок має більш привабливий зовнішній вигляд, проте час його виготовлення є коротшим, ніж у попередніх зразків, і технологія виготовлення є більш простою. Четвертий зразок вражає своїм красивим зовнішнім виглядом, з мальовничим дубовим мотивом, і має схожу технологію виготовлення з п'ятим зразком. П'ятий зразок є найбільш складним у виготовленні, хоча й має естетично привабливий вигляд.

На основі аналізу різних конструкцій ми дійшли висновку, що варіант №2 найбільше відповідає поставленим вимогам, тому ми обрали його як базовий. Таким чином, виріб матиме суцільну конструкцію, а з'єднання ділянок виконуватиметься на клею та за допомогою мікрошипів. Для

використання виробу як елемента домашнього інтер'єру ми плануємо додати геометричне різьблення.

Вивчивши наявне обладнання та інструменти в навчально-виробничій майстерні університету, а також спираючись на отримані знання, вміння, навички та традиції нашого регіону, ми вирішили виготовляти виріб за допомогою ручних методів обробки та оздоблення різьбленням.

Конструкторський етап

Виконання клаузури об'єкта проектування

Для розробки концепції образного вирішення завдання, що стосується визначення конструктивних особливостей проєктованого об'єкта в заданій ситуації, ми створимо клаузуру. Цю клаузуру буде виконано у формі графічного зображення можливих варіантів майбутнього виробу, включаючи як загальний вигляд, так і детальне зображення окремих частин, деталей і елементів (рис.2.2).

Рис. 2.2. Клаузура виробу

Розроблення конструкторської документації, необхідної для виготовлення виробу

Ескіз виробу наведений на рисунку 2.3.

Рис. 2.3. Ескіз виробу

Конструкційні матеріали, використовувані для виготовлення виробу

Необхідне обладнання інструменти та матеріали, що необхідні для виготовлення об'єкту проектування пропонуємо оформити у вигляді таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Матеріали, інструменти та обладнання, необхідні для виготовлення виробу

	Назва	Призначення
Матеріали	Липа	Для виготовлення всіх деталей
Інструменти	Лінійка	для розмічання
	Олівець	
	Циркуль	
	Ніж-косяк	Для чорнової обробки деревини
	Набір різців	Для нарізання різьби

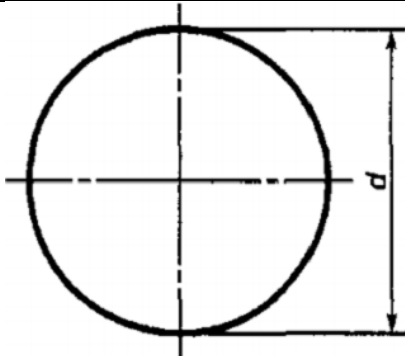
	Наждачний папір	Для обробки поверхонь, які мають або ламану форму, або обробляються (точінням)
Обладнання	Електричний дріль	Для свердління отворів
	Електричний лобзик	Для випилювання по контуру

Технологічний етап

Технологічна послідовність виготовлення виробу подається у технологічній карті (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5

Технологічна карта

№ з/п	Зміст і послідовність операцій і переходів	Графічне зображення операцій і переходів	Обладнання та пристрої	Інструмент	
				Робочий	Контрольно-вимірвальний
1	2	3	4	5	6
1.	Вибрати дошки для заготовок				Кутник, лінійка
2.	Розмітити заготовки			Кутник, лінійка, олівець, циркуль	

№ з/п	Зміст і послідовність операцій і переходів	Графічне зображення операцій і переходів	Обладнання та пристрої	Інструмент	
				Робочий	Контрольно-вимірвальний
1	2	3	4	5	6
3.	Вирізати заготовки			Електро лобзик	
4.	Шліфувати виріб			Шліфувальний папір	
5.	Розмітити виріб під різьблення			Кутник, лінійка, олівець, циркуль	
6.	Нанесення різьблення			Набір різців	
7.	Скласти виріб			Молоток	Лінійка, кутник, штангельциркуль
8.	Нанести лак та віск			Пензлик	
9.	Контролювати якість виробу				Лінійка, кутник, штангельциркуль

Заключний етап

Оцінювання вартості виробу

Визначення собівартості об'єкта проектно-технологічної діяльності:

$$C = C_m + C_p + C_e + C_a,$$

де C_m – вартість матеріалів, C_p – вартість роботи, C_e – вартість електроенергії, C_a – вартість амортизації.

Вартість матеріалів – C_m (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Розрахунок вартості матеріалів

№ з/п	Назва матеріалу	Ціна за одиницю, грн	Витрати матеріалів	Вартість витрат, грн
1.	Деревина липи	3000	0,01	30
2.	Клей	120	0,5 шт.	60
	Разом			90

Вартість роботи – C_p

Мінімальна заробітна плата – 6700 грн.

Робочих днів на місяць – 22.

Тривалість робочого дня – 7 год.

Вартість 1 робочої години – $6700 : (22 \times 7) = 43$ грн. 50 коп.

Тривалість виконання виробу – 2 год. на день протягом 8 робочих днів – $2 \times 8 = 16$ год.

Коефіцієнт для студента – 0,4.

Вартість 1 робочої години для студента: $43,5 \times 0,4 = 17$ грн 40 коп.

Вартість виконаної роботи – $C_p = 17,4 \times 16 = 278,4$ грн.

Вартість електроенергії – C_e (табл. 2.7)

Таблиця 2.7

Розрахунок вартості електроенергії

№ з/п	Споживач Електроенергії	Потужність споживача, кВт/год	Тривалість роботи, год	Вартість тарифу на електроенергію, грн/кВт	Вартість споживчої електроенергії, грн
1.	Електричний лобзик	0,6	1	1,68	1
2.	Електричний	1	0,1	1,68	0,17

	дриль			
Разом				1,17грн.

Амортизаційні витрати – C_a (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Розрахунок амортизаційних витрат

№ з/п	Назва інструмента, пристосування, обладнання	Ціна (В), грн	Термін використання (Т), років	Річна сума амортизації (A_p), грн.
1.	Еклектичний дриль	1000	5	200
2.	Свкрдлл	100	1	50
3.	Пилка для лобзика	100	0,6	200
4.	Електричний лобзик	1200	3	400
Разом				850

$$A = A_p / 12 = (850 / 12) / 22 = 3,22 \text{ грн.}$$

Собівартість виробу – C (табл. 2.9.).

Таблиця 2.9

Розрахунок собівартості виробу

№ з/п	Витрати	Вартість витрат, грн
1.	Вартість матеріалів	90
2.	Вартість роботи	278,4
3.	Вартість електроенергії	1,17
4.	Амортизаційні витрати	3,22
Разом		372,79

Визначення величини прибутку (10 %):

$$П = 0,1 \times 372,79 = 37,3 \text{ грн.}$$

Можлива вартість виробу:

$$В = C + П = 372,79 + 37,3 = 410,09 \text{ грн.}$$

Екологічне обґрунтування виробу.

Екологічний аналіз є ключовим етапом у розробці проекту, де визначаються типи впливу на навколишнє середовище, оцінюються

позитивні аспекти та наслідки, що виникають внаслідок цього впливу, а також розробляються заходи, необхідні для пом'якшення або запобігання шкоді навколишньому середовищу під час реалізації та експлуатації виробу.

Липа, з якої ми виготовили наш продукт, є екологічно чистим матеріалом. Вона здавна використовувалася в побуті: з дерев'яних мисок люди їли, а з кухлів пили. Отже, ми з упевненістю можемо стверджувати, що наш виріб є екологічно чистим і безпечно підходить для приготування їжі.

Варто також розглянути можливості безвідходного виробництва, оскільки в процесі виготовлення утворюється велика кількість стружки. Її можна використовувати для виготовлення таких матеріалів, як ДВП, ДСП або наповнювач для композитів. Використання відходів не лише підвищить екологічність нашої майстерні, але й забезпечить її матеріально-сировинними ресурсами, необхідними для виготовлення інших виробів.

Наше виробництво повинно поєднувати екологічні та економічні показники як єдине завдання.

Говорячи про проєктований виріб, можна стверджувати, що він є корисним предметом для дому, зручним у використанні та екологічно безпечним. За нашими розрахунками, вартість іграшкового коника, який ми виготовили, становить 410,09 грн, що є трохи нижчим за ціну в магазині. Отже, виготовлення цього виробу є виправданим.

Таким чином, можна з упевненістю стверджувати, що наш розроблений продукт є екологічно безпечним і може бути виготовлений і використаний в інтер'єрі.

Обґрунтування творчої форми репрезентації проєкту та його реклама

Розроблену нами рекламу подано на рис. 2.4.

Ми виготовляємо іграшкові коники в різних комплектаціях, розмірах та рівнях складності, призначених як для утилітарного, так і декоративного використання. Наші вироби виготовлені з екологічно чистої деревини, що

гарантує їхню довговічність. На нашу думку, малі загальні габарити і компактність виробу забезпечують зручність у використанні.

Запрошуємо вас замовити іграшкові коники в наших студентських майстернях, які безсумнівно вирізняються своєю індивідуальністю та красою.

The image shows a screenshot of an OLX advertisement for a wooden toy horse. The main content includes a photo of the horse, a price tag of 400 UAH, and a list of delivery options. The sidebar on the right contains a 'Купити з доставкою' button and a promotion for OLX delivery. The top navigation bar shows the OLX logo and various user options.

Опис: Коник дитячий. В майже новому стані. Вік 0-5

Способи доставки:

- Безкоштовно · доставка протягом 2-5 днів
Укрпошта
- від 60 грн · доставка протягом 1-3 днів
У відділення Нова пошта
- від 95 грн · доставка протягом 1-3 днів
Кур'єром Нова пошта
- від 350 грн · доставка протягом 2-5 днів
Нова Пошта у Польщу
- від 30 грн · доставка протягом 2-5 днів
Meest

Рис. 2.4. Реклама іграшкового коники

Підбиття підсумків і аналіз виконаної роботи)

Кожен творчий проєкт приносить мені велике задоволення, але робота над цим особливим проєктом захопила мене ще більше. Ми не лише створили привабливий та функціональний виріб, а й підготували чудовий подарунок. Цей виріб може радувати дитину і стати предметом гордості, адже він виготовлений власноруч. Окрім того, відродження традицій українського народу, зокрема Сіверського краю, приносить мені неабияку радість.

Метою нашого проєкту було застосувати навички, здобуті під час занять у навчальних майстернях, для створення іграшкових коників, враховуючи різні конструкційні матеріали, інструменти та обладнання. Я вважаю, що нам вдалося успішно досягти цієї мети.

Використовуючи різноманітні дослідницькі методи, ми вивчили конструктивні особливості та технологічні вимоги, які слід врахувати при створенні подібних виробів. Готуючи історико-технологічну довідку про об'єкт проєктування, ми ознайомилися з великою кількістю літератури та інформації з інтернету, дізнавшись більше про побут і звичаї українського народу.

Цікавим етапом була робота над визначенням і аналізом виробів-аналогів, які стали основою для створення нашого виробу. Створення клаузури майбутнього виробу стало для мене важливим та захоплюючим процесом, як і розробка на її основі конструкторської та технологічної документації, а також ескізу.

Обираючи конструкційний матеріал, ми звертали увагу на високі вимоги до виробу, зокрема екологічні, адже він призначений для дітей. Після аналізу літератури, моделей-аналогів та досвіду викладача народних ремесел, ми дійшли висновку, що для нашого виробу найкраще підходить липа.

На технологічному етапі проєкту я вдосконалив свої навички роботи з електричними інструментами, розвивав різьбярські здібності та освоїв виконання опоряджувальних робіт. Провівши економічні підрахунки

собівартості та прибутковості, ми дійшли висновку, що наш виріб є конкурентоспроможним і має сенс у його виготовленні.

Працюючи над цим проектом, я поглибив свої знання, удосконалив навички та отримав величезне задоволення. Сподіваюся, що моя робота порадує моїх батьків. Реалізація проєкту стала для мене поштовхом до вивчення та відродження традицій рідного краю.

2.3. Експериментальна перевірка ефективності розробленої методики

Метою цього етапу дослідження було оцінювання ефективності методики формуючого впливу. Для цього ми, по-перше, провели діагностику, щоб визначити рівень засвоєння знань, досягнутого учнями під час апробації серії уроків. По-друге, здійснили порівняльний аналіз даних, отриманих у контрольному та експериментальному класах на констатуючому та контрольному етапах. Для цього були застосовані ті ж методи, що і на початковому етапі дослідження. На початку цієї частини роботи ми провели оцінку досягнутого рівня знань.

Використання ділової гри робить навчальний процес більш творчим і захоплюючим. Наприклад, у двох групах (10-А та 10-Б класи) один і той же матеріал був поданий різними способами: у першій групі – традиційним методом, а в другій – із застосуванням нашого розробленого проєкту. В результаті, під час звичайного уроку інформація засвоюється на приблизно 60%, тоді як в ситуації-проблемі – на 85%. Результати наведені на рис. 2.5.

В експерименті брали участь учні двох класів: контрольного 10-А (19 учнів) та експериментального 10-Б (18 учнів). Було встановлено, що попередні результати навчальних досягнень з трудового навчання в контрольному та експериментальному класах були практично однаковими.

Для проведення експерименту було вирішено організувати заняття в контрольному класі (10-А) традиційно, а в експериментальному (10-Б) з використанням інноваційної технології – на основі розробленого проєкту.

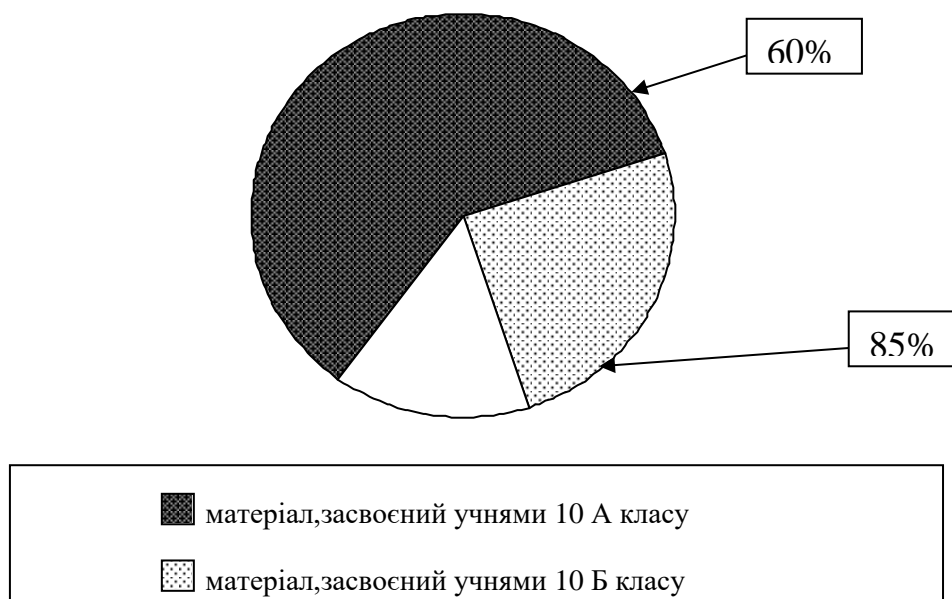

Рис. 2.5. Засвоєння учнями нового матеріалу

Після заняття був проведений його аналіз, і в деяких аспектах внесено корективи. Зазвичай кожному учневі було закріплено робоче місце, але під час експерименту учні займали свої місця. Це, звісно, створювало незручності при розподілі завдань різного рівня складності, оскільки учні групувалися не тільки за своїми уподобаннями, але й за рівнем набуття навичок.

Також було здійснено моніторинг успішності навчальної діяльності під час тематичного оцінювання в експериментальному та контрольному класах, результати якого наведені в таблиці 2.10 та на рисунку. 2.5.

Таблиця 2.10

Результати навчальних досягнень

10-А (контрольний клас)					10-Б (експериментальний)			
Рівні	12-10	9-7	6-4	1-3	12-10	9-7	6-4	1-3
К-ть учнів	3	11	5	-	4	12	2	-
%	16	58	26	-	22	67	11	-
Рівень	Висок	Дост.	Серед	Низьк	Висок.	Дост.	Серед	Низьк.

Аналіз даних таблиці та гістограми (рис. 2.6) показує, що якість навчальних показників зростає на 15%:

- показник якості знань після проведення практичної роботи в контрольному класі становить $16\% + 58\% = 74\%$;
- показник якості знань після практичної роботи в експериментальному класі дорівнює $22\% + 67\% = 89\%$.

Також слід відзначити, що:

- високий рівень успішності (10-12 балів) зріс на 4%: $22\% - 16\% = 4\%$;
- достатній рівень успішності (7-9 балів) підвищився на 9%: $67\% - 58\% = 9\%$;
- середній рівень успішності зменшився на 15%: $26\% - 11\% = 15\%$, що свідчить про перехід учнів на вищий рівень успішності.

Застосування методики формуючого впливу в організації навчально-трудої діяльності учнів дозволяє підвищити ефективність навчання, стимулює творчий розвиток та грає важливу роль у вихованні соціальної активності, толерантності та культури взаємин.

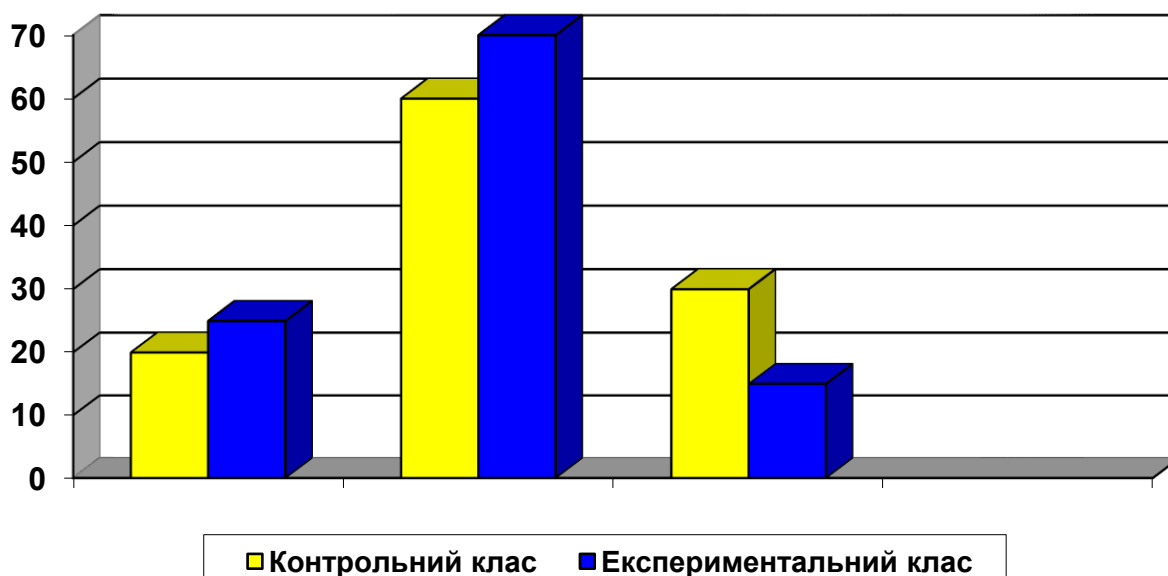

Рис. 2.6. Моніторинг навчальних показників

Ключовим аспектом організації самостійної роботи є формування учнівських груп для різних видів діяльності. При цьому доцільно об'єднувати учнів у групи, а не просто їх розподіляти.

Групи можуть бути статичними, коли учнів об'єднують за навчальними можливостями у диференційовані групи для виконання завдань різної складності. Також існують динамічні групи, які формуються ситуативно для бригадної роботи під час виконання практичних чи лабораторних завдань. Завдання для таких бригад можуть бути як єдиними, так і диференційованими. Крім того, можливе формування динамічних груп, у які учні об'єднуються під час роботи над конкретним творчим завданням чи спільним проектом.

Враховуючи результати експерименту, які показують, що при організації навчання за допомогою нашої методики формуючого впливу учні засвоюють 74%, а в системі "учень навчає учня" – 89%, варто віддавати перевагу саме такій методиці під час проведення практичних робіт. Це реалізує природне прагнення дітей до спілкування, взаємодопомоги та співпраці, а також розвиває навички самоконтролю, самооцінки, взаємоконтролю і взаємооцінки, критичного мислення та спільного обґрунтування творчого проекту.

Отже, самостійна форма навчальної діяльності має ряд суттєвих переваг порівняно з іншими організаційними формами:

1. Обсяг виконаної роботи за один і той же проміжок часу значно більший.
2. Досягається висока ефективність у засвоєнні знань та формуванні навичок.
3. Розвивається вміння працювати в команді.
4. Активізується навчальна діяльність (планування, рефлексія, самоконтроль, взаємоконтроль).

Проте, незважаючи на ці позитивні аспекти самостійної діяльності, не можна ігнорувати її слабкі сторони:

1. Використання самостійної навчальної діяльності потребує додаткового часу на тематичне планування.
2. Педагог має забезпечити більш ретельну методичну підготовку, оскільки потрібно детально розробити структуру заняття та скласти різні варіанти завдань.

Щоб визначити умови вдосконалення роботи на уроках технологій, ми також провели опитування вчителів-практиків за допомогою розробленої анкети (Додаток А). Вчителям було запропоновано вибрати ефективні напрямки організації роботи з наведених варіантів відповідей:

- різноманітність та цікавість завдань;
- визначення тривалості та змісту завдань;
- керівництво вчителя під час самостійної роботи учнів;
- урахування індивідуальних та вікових особливостей учнів;
- використання вказівок щодо послідовності виконання завдань учнями;
- форма подачі самостійної роботи та її обсяг;
- визначення місця самостійної роботи в структурі уроку;
- розвиток умінь самостійної роботи;
- сприяння ініціативі та самостійності;
- завдання на розвиток ініціативи та самостійності;
- завдання на розвиток творчих здібностей.

На основі отриманих даних був проведений аналіз анкетування, і ми визначили умови покращення роботи учнів, які відображені на гістограмі. (див. рис. 2.7).

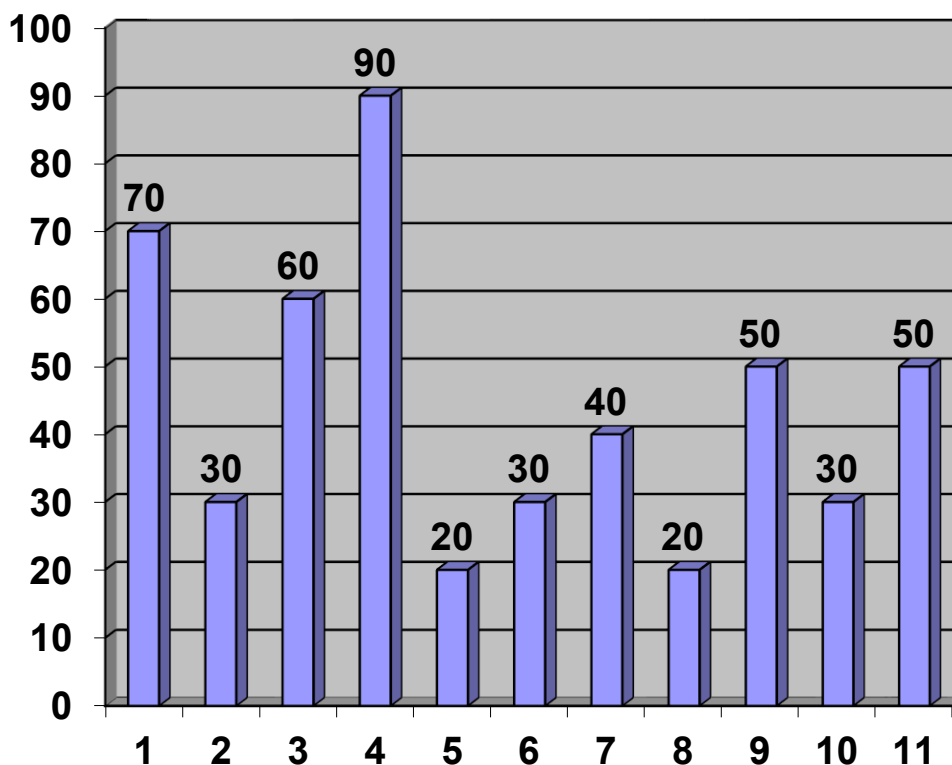

Рис. 2.7. Основні умови вдосконалення роботи на уроках технологій

Результати аналізу анкетування вказали на те, що ключовими умовами покращення самостійної роботи є:

- завдання, спрямовані на розвиток творчих здібностей;
- сприяння ініціативі та самостійності учнів;
- керівництво вчителем у процесі самостійної роботи;
- різноманітність і захопливість завдань;
- урахування індивідуальних та вікових особливостей учнів.

На сьогоднішньому етапі впровадження особистісно-орієнтованих технологій навчання важливо змінити роль вчителя, перетворивши його на авторитетного фахівця з глибокими знаннями та вміннями, який є провідником у світі знань. Висока освіченість вчителя трудового навчання передбачає не лише глибоке знання свого предмета, а й оволодіння сучасними освітніми філософіями та використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій. Без цих знань і навичок педагог не здатен

досягати високої мобільності в зміні парадигм та технологій навчання, що є характерним для нашого часу. У умовах постійних змін вчитель повинен регулярно оновлювати свої знання, систематично вдосконалюватися та збагачувати методи, організаційні форми та дидактичні засоби, готуючи учнів до життя, яке вони самі ще не можуть визначити. Усе це вимагає науково-методичного обґрунтування змісту підготовки вчителя трудового навчання.

ВИСНОВКИ

Під час написання магістерської роботи всі поставлені перед нами завдання були виконані повністю.

У рамках наукового дослідження ми вивчили та проаналізували наукові підходи до навчання старшокласників проєктуванню та виготовленню іграшкового коника. Досліджено історію застосування проєктно-технологічної діяльності в практиці школи, а також особливості творчих проєктів у навчальному процесі сучасної школи загалом і на уроках технологій зокрема.

Робота над проєктом складається з чотирьох етапів: організаційно-підготовчого, конструкторського, технологічного та заключного. Оцінювання проєктно-технологічної діяльності проводиться за двома аспектами: рівнем володіння теоретичними знаннями, що можна виявити під час усного чи письмового опитування, та якістю практичних умінь і навичок, тобто здатністю застосовувати вивчене під час виконання практичних робіт. Таким чином, критерії оцінювання проєктно-технологічної діяльності учнів мають комплексний характер.

Аналізуючи проєктно-технологічну діяльність, ми теоретично обґрунтували, здійснили відбір і систематизацію інформації про навчання старшокласників технологій оздоблення виробів в стилі етнодизайну під час проєктування та виготовлення іграшкового коника, відповідно до сучасних умов навчальних програм та матеріалів для учнів старших класів.

Було розроблено творчий проєкт і виготовлено іграшкового коника з деревини. На першому організаційно-підготовчому етапі описали призначення виробу, надали історичну довідку та провели міні-маркетингове дослідження, яке визначило економічну доцільність виготовлення цього виробу, а також проаналізували моделі-аналоги. На другому конструкторському етапі було розроблено ескіз виробу, необхідну конструкторську документацію та підібрано матеріали для виготовлення. На третьому технологічному етапі описали технологію виготовлення, створили

технологічні та інструкційні карти для виробництва іграшкового коника і підібрали необхідні інструменти. На завершальному етапі економічно обґрунтували виріб і розробили рекламні матеріали.

Обґрунтовано та експериментально перевірено методику навчання старшокласників проектуванню та виготовленню іграшкового коника, що включала проєкт, матрицю, фрагмент календарно-тематичного плану та обов'язково-вибірковий модуль «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва».

Дослідження не охоплює всіх аспектів проблеми, але вказує на необхідність подальших наукових пошуків. Потребують більш детального вивчення питання розробки та впровадження інтерактивних технологій в освітній процес.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амалицкий В.В., Сапеев В.І. Обладнання та інструмент деревообробних підприємств. Київ : Екологія, 2012. 319 с.
2. Антонович Є. А., Р.В. Захарчук-Чугай, М. С. Станкевич Декоративно-прикладне мистецтво: навч. посіб. для студ. пед. ін-ті. Львів : Світ, 1992. 270 с.
3. Аузіна М. О. Система комплексної діагностики знань студентів: навч. посіб. для викладачів та студентів вищих навчальних закладів / М. О. Аузіна, Г. Г. Голуб, А. М. Возна. Львів, 2002. 38 с.
4. Бербец В. В. Контроль навчальних досягнень учнів у процесі проектно-технологічної діяльності. *Трудова підготовка у закладах освіти*. 2003. № 2. С.21-25.
5. Бокань В. А. Культурологія: навч. посібник. 3-є вид., стереотип. Київ: МАУП, 2004. 136 с.
6. Бороинець Н. Метод проєктів у викладанні трудового навчання. *Трудове навчання*. № 9 (45). 2011. С. 8-15.
7. Васянович Г. П. Збірка наукових праць. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. Львів, 2006. 448 с.
8. Гевко О. Суть та особливості національно-патріотичного виховання засобами декоративно-ужиткового мистецтва. *Рідна школа*. 2003. № 5. С. 25–26.
9. Гільбух Ю. З., Дробноход М. І. Інноваційний експеримент у школі: на допомогу початкуючому дослідникові. Київ, 1994. 90 с.
10. Глушак Д. Д. Посібник з художньої обробки деревини. Київ : Освіта. 2012. 301 с.
11. Грітченко А., Курок В. Формування готовності майбутнього педагога до самопроєктування інформаційної компетентності в освітньому середовищі ЗВО. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. Умань, 2021. № 2(24). С. 104-112.

12. Гур'янова О. В. Активізація творчого мислення особистості при застосуванні нових технологій розвитку. *II Міжнародна наукова конференція: соціально-гуманітарні вектори педагогіки вищої школи*, м. Харків, ХДАДМ. Збірник матеріалів. Харків : ХДАДМ, 2010. С. 229–231.
13. Гушулей Й. М. Основи деревообробки: пробний навч. посібник для учнів 8-9 кл. серед. загальноосвіт. шк. Київ, 1996. 144 с.
14. Дьюи Д. Психологія и педагогіка мышления: пер. с англ. Москва : Лабиринт, 1999. 189 с.
15. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні : навч.-метод. посібник / за заг. ред. О. М. Коберника, Г. В. Терещука. Умань : СПД Жовтий, 2008. 212 с.
16. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. Метод. посібник / [Авт. укл.: О. Пометун, Л. Пироженко]. Київ : АПН, 2002. 136 с.
17. Кільдерова Л. В. Передумови розвитку творчих здібностей старшокласників в умовах проєктно-технологічної діяльності. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 13. Проблеми трудової та професійної підготовки*. Випуск 7: зб. наукових праць. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. С. 92-95.
18. Коберник Г. Інтерактивні технології навчання – ефективний засіб формування основ життєвої компетентності молодшого школяра на уроці. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2008. Вип. 24. С. 48–55.
19. Коберник О. М. Трудове навчання в школі: проєктно-технологічна діяльність. 5-12 класи; за ред. О. М. Коберника, В. В. Беребец, Н. В. Дубова та ін. Харків : Вид. група «Основа», 2010. 256 с.

20. Коберник О. М., Бербець В. В., Дубова Н. В. Методика організації проєктно-технологічної діяльності учнів на уроках обслуговуючої праці : навч.-метод. посіб. Київ : Наук. світ, 2003. 92 с.
21. Коберник О. М., В. В. Бербець, В. К. Сидоренко, С. М. Ящук Методика навчання учнів 5-9 класів проєктуванню в процесі вивчення технології обробки деревини та металу: навчально-методичний посібник. Умань: УДПУ, 2004. 114 с.
22. Коберник О. М., Киричук О. В. Психолого-педагогічна діагностика рівня розвитку учнів і колективу школи. Київ : ІЗМН, 1998. 93 с.
23. Коберник О., Сидоренко В. Концепція технологічної освіти учнів загальноосвітніх навчальних закладів України (проєкт). *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2010. №6. С.3–8.
24. Коберник О.М. Проєктна технологія на уроках трудового навчання. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2008. № 1. С. 23-28.
25. Коберник О.М. Проєктно-технологічна система трудового навчання. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2003. № 4. С. 8-12.
26. Концепція «Нова школа. Простір освітніх можливостей» URL : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>.
27. Концепція трудового навчання і креслення. URL : Доступ до ресурсу: http://oipopp.ed-sp.net/metod/64/64_1.doc.
28. Курок В. П. Громадянське виховання майбутнього вчителя в контексті нової української школи. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Глухів: ГНПУ ім. О. Довженка, 2018. Випуск №1. С. 10-16.
29. Курок В. П. Формування громадянськості фахівців у процесі підготовки в закладі вищої освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми, 2018. С. 234-245.
30. Курок В. П., Благосмислов О.С. У пошуках змісту трудового навчання учнів Нової української школи. *Трудова підготовка в рідній школі*. Київ, 2018. №1. С. 12-14 .

31. Курок В. П., Воїтелева Г. О. Навчально-методичний посібник до виконання курсових робіт з методики професійного навчання [для студентів денної, заочної форм навчання напряму підготовки 6.010104 Професійна освіта] та методики викладання спецпредметів [для студентів спеціальності 7.01010401 Професійна освіта]. Глухів : РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2015. 36 с.
32. Курок В. П., Ігуменов А. О. Проектування серветниці. *Трудова підготовка в рідній школі*. 2018. № 2. С. 35-42.
33. Курок В. П., Кондратенко Т. В. Зміст та структура економічної компетентності майбутніх учителів технологій. *Молодь і ринок*. Дрогобич, 2019. № 8 (175). С. 23-28.
34. Курок В. П., Хоруженко Т. А. Історичні аспекти становлення технологічної освіти в Глухівському учительському інституті наприкінці ХІХ століття. *Збірник наукових праць Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Глухів, 2018. Випуск 37. С. 249-256.
35. Курок В. П., Хоруженко Т. А. Організаційно-методичні засади підготовки учителів ручної праці у Глухівському учительському інституті наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Глухів: ГНПУ ім. О. Довженка, 2019. Випуск №1 (39). С. 189-196.
36. Курок Віра, Гребеник Антон. Дуальна освіта як інноваційна форма підготовки фахівців у закладах вищої освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми, 2020. № 1 (95). С. 224-239.
37. Легенький Ю. Культурологічна модель дизайну. *Технічна естетика і дизайн: наук.-техн. зб. Укр. асоц. прикладної геометрії*. Київ, 2001. Вип. 1. С. 9–28.
38. Манойленко Н. В. Боса Т. М. Використання інформаційно комунікативних технологій на уроках трудового навчання (технологій). *Технологічна та професійна освіта: Всеукраїнський збірник наукових*

- праць студентів, аспірантів, викладачів і вчителів загальноосвітніх навчальних закладів / за заг. ред.: М. І. Садовий, О. М. Царенко. Кропивницький : ФО–П Александрова М. В., 2017. Вип 2. С. 196.
39. Навчальна програма закладів загальної середньої освіти «Технології 10-11 класи. Профільний рівень. МОН України, 2017. 39 с.
40. Науково-дослідна робота в технологічній освіті : навчальний посібник для студентів спеціальності 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології) / Укладачі : В. П. Курок, Г. О. Воїтелева, Г. В. Ігнатенко / за редакцією В. П. Курок. Глухів : РВВ ГНПУ ім. О. Довженка. 188 с.
41. Орлов В. Сучасні тенденції художньо-естетичного виховання. Неперервна проф. освіта : теорія і практика. 2002. Вип. 3 (7). С. 209 – 217.
42. Оршанський Л. В. Декоративно-ужиткове мистецтво та етнодизайн – традиції і сучасність у художньо-трудовій підготовці майбутніх учителів трудового навчання. *Инновационные образовательные технологи*. 2000. № 1. С. 77–82.
43. Оршанський Л. В. Художньо-трудова підготовка вчителів трудового навчання: монографія. Дрогобич: Коло, 2008. 260 с.
44. Особливості проектної діяльності на уроках трудового навчання URL : <http://www.edudirect.net/sopids-59-1.html>.
45. Проектно-технологічна діяльність учнів на уроках трудового навчання: теорія і методика : монографія / В. В. Бербец, Т. М. Бербец, Н. В. Дубова та інші ; за заг. ред. О. М. Коберника. Київ : Наук. світ, 2003. 172 с.
46. Професійна освіта : словник : навч. посіб. / [уклад. С. У. Гончаренко, І. А. Зязюн, Н. Г. Ничкало, О. С. Дубинчук, Н. О. Талалуєва, А. О. Молчанова, Л. Б. Лук'янова; за ред. Н. Г. Ничкало] Київ : Вища школа, 2000. 381 с.
47. Прусак В. Сучасна дизайнерська освіта : досвід, проблеми. *Діалог культур : Україна у світовому контексті. Художня освіта : зб. наук. пр.* Львів, 2000. Вип. 5. С. 354–364.

48. Сидоренко В. К. Проектно-технологічна діяльність як основа реалізації змісту трудового навчання в загальноосвітній школі. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2005. № 6. С. 101-106.
49. Симоненко В.Д. Технологическая культура в содержании образования школы. *Педагогика*. 1998. № 8. С. 40-45.
50. Стешенко В. В. Новій українській школі нове трудове навчання. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. 2017. Вип. 1. С. 350-358.
51. Терещук А. І., Дятленко С. М. Методика організації проектної діяльності старшокласників з технології: метод. посіб. для вчителів, навч. прогр., варіат. модулі. Київ : Літера ЛТД, 2010. 128 с.
53. Технологічна освіта в базовій школі з методикою викладання: навчальний посібник для студентів спеціальності 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології) / В. П. Курок, Т. А. Хоруженко, О. М. Литвин, С. В. Білевич та ін.; за редакцією В. П. Курок, Т. А. Хоруженко. Глухів, 2022. 495 с. <http://46.201.250.252/handle/123456789/1874>
54. Трудове навчання. 5–9 класи : навчальна програма / за загальною редакцією В. К. Сидоренка. 2017. URL: <http://trudove.org.ua/post/navchalna-programa-z-trudovogo-navchannya-dlya-5-9-klas-v-za-novim-derzhavnim-standartom>.
55. Тхоржевський Д. О. Яким бути вчителю трудового навчання. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 1997. № 3. С. 2.
56. Українська минушина: Ілюстрований етнографічний довідник / А. П. Пономарьов, Л. Ф. Артюх, Т. В. Косміна та ін. Київ : Либідь, 1993. 256 с.
57. Українські народні ремесла / за ред. Д. О. Тхоржевського. URL: <http://trudove.org.ua/post/ukra-nsk-narodn-remesla-za-red-tkhorzhevskogo-d-o>.

58. Хоруженко Т.А. Проектно-технологічна діяльність майбутніх учителів трудового навчання та технологій на заняттях з фахових дисциплін кулінарного циклу. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. Старобільськ, 2021. Вип. 2 (340). Ч. II. С. 305-315.
59. Хоруженко Т. А. Шляхи активізації процесу фахової підготовки майбутніх учителів технологій під час проведення навчальних занять. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки»*. Херсон, 2018. LXXXI. Том 1. С. 142–146.
60. Чумак А. Відродження художніх ремесел засобами ручної художньої праці [в школі]. *Рідна шк.* 1998. №4. С. 57–58.
61. Шевцова С.М. Використання методу проєктів у плеканні обдарованої особистості. Метод проєктів: традиції, перспективи, життєві результати. Практично зорієнтований збірник. Київ : Департамент, 2003. 500 с.
62. Шумега С. С. Технологія виготовлення художніх меблів : підручник. Київ, 1994. 309 с.
63. Ящук С. М. Виконання основних етапів проєктування на уроках трудового навчання. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2003. № 2. С. 13-16.

ДОДАТКИ

Додаток А

Анкета

Шановний колего! Просимо Вас заповнити цю анкету, яка допоможе визначити умови удосконалення роботи старшокласників на уроках технологій

1. Які форми роботи застосовуєте при навчанні учнів?	<ol style="list-style-type: none"> 1. індивідуальні 2. колективні 3. фронтальні 4. групові
2. Чи вважаєте ви, що самотійна робота у вашому класі на:	<ol style="list-style-type: none"> 1. високому рівні 2. відносно високому 3. середньому рівні 4. низькому рівні
3. Основними умовами вдосконалення роботи на уроках є: (вибрати не більше 5-ти відповідей)	<ol style="list-style-type: none"> 1. різноманітність і цікавість завдань 2. визначення тривалості і змісту завдань 3. керівництво вчителем самотійної роботи учнів 4. врахування індивідуальних та вікових особливостей учнів 5. використання вказівок , що до послідовності опрацювання учнями завдання 6. форма подачі самотійної роботи, її обсяг 7. визначення місця самотійної роботи в структурі уроку 8. розвиток умінь самотійної роботи 9. розвиток ініціативи самотійності 10. завдання на розвиток ініціативи і самотійності 11. завдання на розвиток творчості

Додаток Б
Матриця можливих об'єктів проєктування для учнів 10-11 класів

Кількість проєктів	Об'єкти проєктно-технологічної діяльності учнів	Основна технологія	Додаткова Технологія	Кількість годин	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів
1	2	3	4	5	6
Навчальний модуль «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва»					
Проєкт 1	Іграшковий коник	Технологія механічної обробки деревини	Технологія різьблення	35	<p>Знаннєвий компонент. Знає історію, технології та техніки виготовлення виробів з деревини. Називає структурні елементи власного проєкту. Розуміє чинники, які впливають на якість виконаної роботи. Знає перелік інструментів та пристосувань, необхідних механічної та ручної обробки деревини .</p> <p>Діяльнісний компонент. Застосовує методи проєктування для вибору оздоблення для проєктування. Добирає матеріали, інструменти та пристосування. Дотримується послідовності виготовлення виробу. Дотримується правил безпечної праці при виконанні технологічних операцій. Розраховує вартість виробу.</p> <p>Ціннісний компонент. Шанує традиції свого народу. Шанобливо ставиться до творчості народних майстрів України. Усвідомлює необхідність збереження народних традицій, як автентичність народу та зв'язок поколінь. Обґрунтовує обрані технології, які забезпечують якісне виконання проєкту.</p>
Навчальний модуль «Кулінарія»					
Проєкт 2	Святковий торт	Технологія приготування кондитерських виробів	Технологія оздоблення кондитерських виробів	35	<p>Знаннєвий компонент. Знає технології створення кондитерських виробів. Знає інвентар, посуд та обладнання для виконання проєкту. Розуміє чинники, які впливають на якість виготовленого виробу за технологією (хімічні, фізичні, біологічні показники). Називає термінологію кондитерських робіт. Знає правила сервірування стола. Розуміє іноземну термінологію для виконання проєкту.</p> <p>Діяльнісний компонент. Застосовує методи проєктування для вибору кондитерського виробу. Добирає рецептуру, визначає необхідну кількість інгредієнтів для приготування борошняного кондитерського виробу, добирає необхідний кухонний інвентар та посуд.</p>

			в цукровою мастикою		<p>Готує борошняний кондитерський виріб та оздоблює його цукровою мастикою з дотриманням технологічної послідовності. Дотримується правил гігієни та безпеки праці.</p> <p>Презентує проєкт. Сервірує стіл до чаю/кави. Розраховує орієнтовну вартість виготовленого виробу та аналізує можливості його реалізації.</p> <p>Ціннісний компонент. Критично ставиться до вибору інгредієнтів, які впливають на здоров'я споживача. Усвідомлює значення екологічно чистих продуктів харчування. Обґрунтовує обрані технології, які забезпечують якісне виготовлення кондитерського виробу. Усвідомлює важливість безпечної організації процесу виготовлення кондитерського виробу. Усвідомлює значення приготування домашніх кондитерських виробів для економії бюджету сім'ї</p>
Навчальний модуль «Дизайн сучасного одягу»					
Проєкт 3	Шорти	Технологія виготовлення швейних виробів машинним способом	Технологія оздоблення одягу	35	<p>Знаннєвий компонент. Знає основи дизайну для створення карнавального одягу: називає принципи формотворення одягу, етапи художнього конструювання швейного виробу. Розпізнає та називає сучасні текстильні матеріали та їх властивості. Знає особливості розкрою швейного виробу, що проєктується. Знає технологію виготовлення швейного виробу, термінологію ручних, машинних робіт та волого-теплової обробки. Розуміє чинники, які впливають на якість виконаної роботи за технологією. Називає структурні елементи власного проєкту. Розуміє іноземну термінологію швейного виробництва.</p> <p>Діяльнісний компонент. Застосовує методи проєктування у створенні моделей карнавального одягу. Виконує замальовки майбутнього виробу, комбінує та здійснює пошук його форми відповідно до визначених завдань проєкту. Добирає текстильні матеріали для виготовлення виробу. Вміє знімати мірки для виготовлення швейного виробу, виконує технічне конструювання та моделювання. Розраховує вартість виробу. Визначає послідовність виготовлення виробу. Добирає вид та спосіб обробки, оздоблення виробу, фурнітуру, інструменти та пристосування. Дотримується послідовності виготовлення виробу відповідно до запланованих робіт. Дотримується правил безпечної праці при виконанні технологічних операцій. Презентує проєкт.</p> <p>Ціннісний компонент. Критично ставиться до добору текстильних матеріалів, склад яких впливає на здоров'я. Обґрунтовує обраний спосіб обробки, що забезпечує якісне виконання проєкту. Усвідомлює роль дизайну у створенні власного стилю. Визначає можливості реалізації виготовленого проєкту. Усвідомлює важливість безпечної організації процесу виготовлення швейного виробу</p>

Додаток В

**Зміст навчального модуля
«Техніки декоративно-ужиткового мистецтва»**

Очікувальні результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Алгоритм проєктної діяльності учнів	Орієнтовні проєкти
<p><i>Учень/учениця:</i></p> <p>Знаннєвий компонент Знає технології і техніки створення виробів декоративно-ужиткового мистецтва. Знає історію технік та технологій декоративно-ужиткового мистецтва. Розуміє значення символів притаманних видам декоративно-ужиткового мистецтва. Знає традиції використання кольорової гами під час виготовлення виробів декоративно-ужиткового мистецтва. Знайомий з творчістю народних майстрів України та майстрів інших народів що проживають в Україні. Називає структурні елементи власного проєкту. Розуміє чинники, які впливають на якість виконаної роботи за технологією. Знає перелік інструментів та пристосувань необхідних для виготовлення виробів відповідною технологією. Розуміє іноземну термінологію в декоративно-ужитковому мистецтві.</p> <p>Діяльнісний компонент Застосовує методи проєктування для створення виробів декоративно-ужиткового мистецтва. Добирає матеріали, інструменти та пристосування необхідні для</p>	<p>Визначення теми та завдань проєкту. Пошук зразків виробів декоративно-ужиткового мистецтва для проєкту. Художнє конструювання форми та композиції оздоблення. Добір та обґрунтування конструкційних матеріалів. Добір та обґрунтування технологій для реалізації проєкту. Виготовлення предмету інтер'єру. Презентація проєкту</p>	<p>Вишиті вироби (предмети інтер'єрного призначення, одяг, жіночі та чоловічі аксесуари тощо). Вироби виготовлені в техніці ткацтво, килимарство та ліжникарство (предмети інтер'єрного призначення, одяг, жіночі та чоловічі аксесуари тощо). Вироби з бісеру (предмети інтер'єрного призначення, одяг, жіночі та чоловічі аксесуари тощо). Вироби вишиті бісером (предмети інтер'єрного призначення, одяг, жіночі та чоловічі аксесуари тощо). Вироби в'язані спицями (предмети інтер'єрного призначення, одяг, тощо). Вироби в'язані гачком (предмети інтер'єрного призначення, одяг, жіночі та чоловічі аксесуари тощо). Вироби з шкіри (амулет, ремінь, жилет, браслет, сумка, обкладинка для книжки, чохол для мобільного телефону тощо).</p>

<p>виготовлення виробу. Визначає необхідну кількість матеріалів. Виготовляє виріб з дотриманням народних традицій (форма, кольорове рішення, символи). Дотримується послідовності виготовлення виробу. Дотримується правил безпечної праці при виконанні технологічних операцій. Розраховує вартість виробу. Ціннісний компонент Шанує традиції свого народу. Шанобливо ставиться до творчості народних майстрів. Усвідомлює необхідність збереження народних традицій, як автентичність народу та зв'язок поколінь. Обґрунтовує обрані технології, які забезпечують якісне виконання проекту</p>		<p>Вироби оздоблені аплікацією (предмети інтер'єрного призначення, одяг тощо). Вироби з деревини оздоблені різьбленням (рамка для фото, декоративна кухонна дощечка, декоративна таріль, козацькі клейноди тощо). Писанка. Вироби виготовлені з глини (предмети інтер'єрного призначення, кухонний посуд, іграшки тощо). Вироби виготовлені з лози (предмети інтер'єрного призначення, меблі тощо). Валяні вироби (предмети інтер'єрного призначення, одяг, жіночі та чоловічі аксесуари, іграшки тощо)</p>
--	--	---